

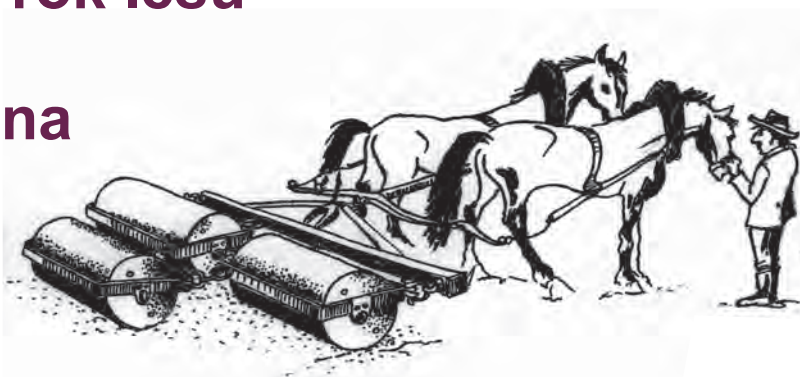
ZEMĚDĚLSKÁ PŮDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

3 listopad 2011
74. ročník

Mezinárodní rok lesů

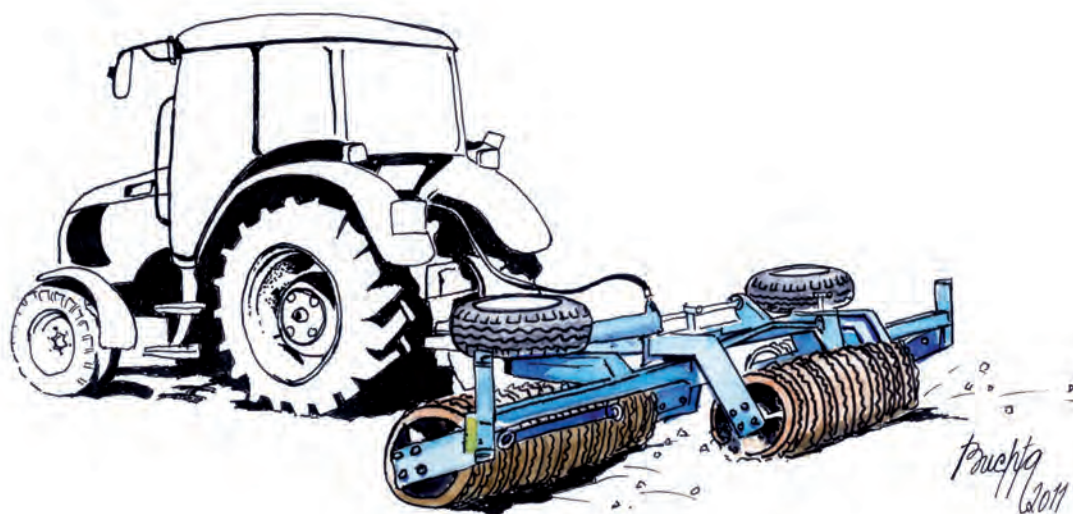
Sviatok hrozna

**Včelárska
výstava**

Mladí lidé v evropských lesích

Desatero přikázání o lesích

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

NÁRODNÍ KOLO EKOLOGICKÉ OLYMPIÁDY 2011 str. 10

MEZINÁRODNÍ ROK LEŠŮ NA STŘEDNÍ LESNICKÉ ŠKOLE V HRANICÍCH str. 5

CELOSVETOVÁ VÝZVA NÁS SPÁJA str. 11

LESY A LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Kolik lesů je v ČR?

Vývoj lesnatosti na území ČR

Rok	11./12. stol.	1790	1865	1910	1990	2009
Lesnatost	80 %	25 %	28 %	30 %	33,5 %	33,8 %

Zdroj: Zpráva o stavu lesů a lesního hospodářství ČR (1993-2009)

Lesnatost ČR je 33,8 %. Řadí se tak na 11. místo mezi zeměmi Evropské unie, mj. po Slovensku nebo Rakousku.

Výměra lesů Česka se neustále zvyšuje, počátkem 20. století byla kolem 30 %. V době vlády Marie Terezie představovala lesnatost v českých zemích dokonce pouhých 25 %. Marie Terezie proto také vydala lesní řád (1754), který uložil vlastníkům lesů řadu povinností a omezení v zájmu zachování lesa a trvalého výnosu dříví.

Poměrně velké rozdíly v lesnatosti panují mezi kraji ČR – nepočítáme-li Hlavní město Prahu (10,2 %), nejmenší lesnatost má kraj Středočeský (27,8 %) a největší kraj Liberecký (44,5 %).

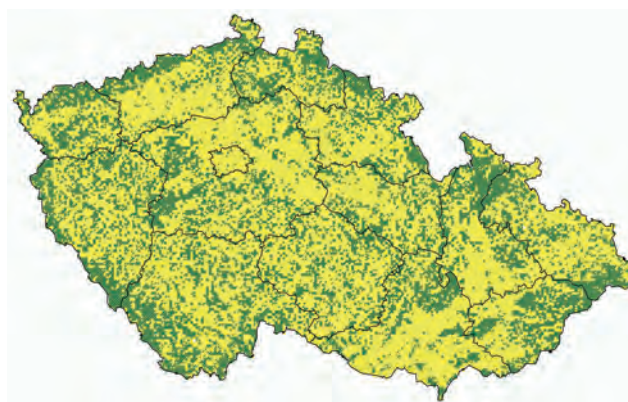
Komu patří lesy?

Největší vlastníkem lesů v ČR je stát (60,3 %). Kromě státu vlastní lesy v ČR asi 148 tisíc osob a na čtyři tisíce obcí. Průměrná rozloha lesního majetku je v u nás velmi malá, 77 % soukromých vlastníků hospodaří v lese do velikosti 1 ha.

Jaké je dřevinné složení lesů?

Dřevinná skladba lesů ČR se mění, trendem je zvýšit zastoupení listnatých dřevin. To v současné době činí necelých 25 %. Pro srovnání – od roku 2000 zastoupení listnatých dřevin stoupl o 2,5 % a stále se zvyšuje.

Výskyt lesů na území ČR (zeleně)

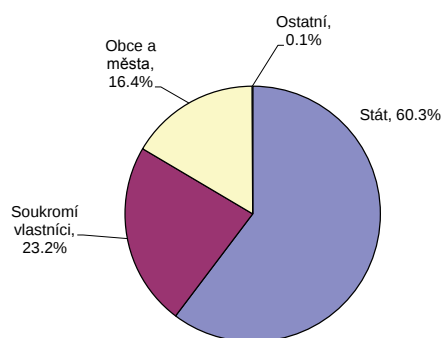
Zdroj: Národní inventarizace lesů, ÚHÚL, 2007

Lesy jako zásobárna dřeva

Dřevo je mnohostranně využitelný materiál pocházející z trvale obnovitelného zdroje. Vyhovuje všem environmentálním zásadám, ekologicky je nezávadné a pro zdraví prospěšné. ČR disponuje množstvím kvalitního dřeva, celková zásoba dřeva v lesích ČR činí 678 mil. m³. Pro představu, tato zásoba by stačila na postavení 4,5 mil¹ celodřevěných rodinných domů.

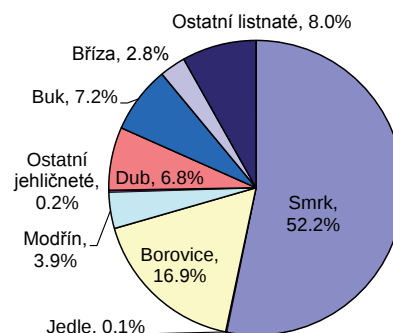
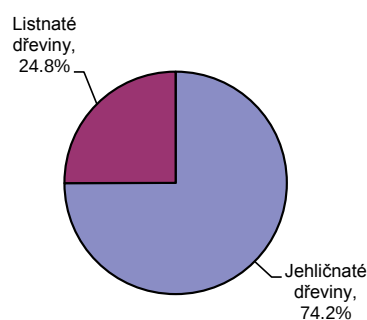
¹ Průměrná spotřeba dřeva na postavení celodřevěného rodinného domu je 150 m³.

Zjednodušená vlastnická struktura lesů ČR

Zdroj: Zpráva o stavu lesů a lesního hospodářství ČR 2009

Podíl jehličnatých a listnatých dřevin v lesích ČR / Dřevinné složení lesů ČR

Zdroj: Zpráva o stavu lesů a lesního hospodářství ČR 2009

Země světa s nejvyššími průměrnými zásobami dříví na 1 ha

	m ³ /ha
Nový Zéland	434
Guadeloupe	409
Francouzská Gyuana	350
Švýcarsko	345
Slovinsko	332
Německo	315
Martinik	311
Kamerun	308
Lucembursko	299
Rakousko	292
Česká republika	290

Zdroj: Global Forest Resources Assessment 2010, Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO), <http://www.fao.org/forestry/fra/fra2010/en/>

Ve světě patří ČR mezi 11 zemí s nejvyššími zásobami dřeva na 1 ha (!). Je proto škoda, že tento potenciál nedokáže plně využít, např. naše stavebnictví využívá dřevo minimálně (podíl dřevěných domů činí v ČR pouhé 1–2 % bytové výstavby). V sousedním Rakousku, jehož hektarová zásoba dřeva lze přirovnat k naší, se přitom podíl dřevostaveb pohybuje kolem 10 %.

Dříve se ze dřeva stavělo mnohem více (roubenka, kraj Vysočina).

Foto: Petr Bureš

Inventura lesů nebo inventarizace?

Každý stát má samozřejmě zájem vědět, jak to vypadá s lesy na jeho území. Nejen proto, že lesní hospodářství je spolu s navazujícím dřevozpracovatelským sektorem významnou součástí národního hospodářství (jejich společný podíl se na HDP ČR odhaduje na 5–7 %). Lesy jsou především přírodním bohatstvím státu, mj. obsahují nejzachovělejší části přírody, pozitivně ovlivňují hospodaření s vodou v krajině, protože brání erozi půdy. Stav a vývoj lesů se zjišťuje prostřednictvím **Národní inventarizace lesů (NIL)**.

O inventarizaci lesů v ČR rozhodla vláda nařízením (č. 247/2009) a je také uložena v lesním zákoně (č. 289/1995 Sb.). Inventarizace lesů je založena na matematicko statistické metodě, jejím základem je opakované pozemní měření na inventarizačních plochách rozmístěných po celé ČR. V současné době (2011–2014) probíhá druhý cyklus inventarizace. Pracovníci Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, který byl inventarizací pověřen, se pohybují v terénu a za pomoci nejmodernějšího vybavení sbírají potřebné údaje.

Výsledky prvního cyklu inventarizace a více informací lze najít na stránkách **www.uhul.cz/nil**

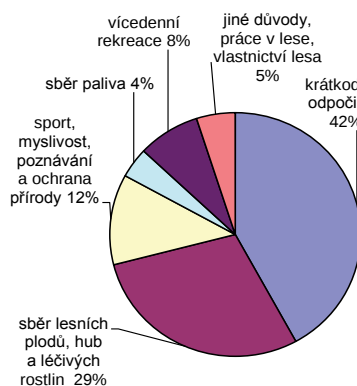

Vybavení terénního pracovníka NIL

Práce s přístroji v terénu

Do lesa na výlet

Podle výzkumů navštíví české lesy ročně téměř 9 milionů lidí.

Jaké jsou hlavní důvody návštěvy lesa?

Zdroj: <http://lesprace.silvarium.cz/content/view/1765/160/>

Sběr lesních plodů je jedním z nejčastějších cílů návštěvy lesa.

Foto: Petr Bureš

Lesnický park Krivoklátsko

Lesnický park Bezděz

Lesnický park Masarykův les Křtiny

Zdroj fotografií: www.rakovnicko.cz, www.kudyznudy.c, www.ibrno.cz

Většina obyvatel ČR má les nadosah. Kam ale jet na výlet, pokud chceme vidět opravdu pěkné lesní komplexy se vzorovými ukázkami lesního hospodaření? Právě k takovýmto výletům lákají tzv. **lesnické parky**. V současné době jsou v ČR již 3 – první byl vyhlášen Lesnický park Krivoklátsko (květen 2010), následoval Lesnický park Masarykův les Křtiny (duben 2011) a Lesnický park Bezděz (květen 2011).

Myšlenka na zřízení lesnických parků vychází z principů Mezinárodní sítě modelových lesů (International Model Forest Network – IMFN). Snahou IMFN je trvale udržitelné hospodaření v lesích a v krajině, které zabezpečí všechny jejich funkce a užitky i pro příští generace. V modelových lesích je cílem skloubit zájmy místních obyvatel se zájmy ekologickými (ochranou přírody) a zároveň s uchováním ekonomického využívání zájmového území, tedy s výdělečným hospodařením v lese.

Lesnictví pro zájemce a veřejnost

I ten, kdo není lesníkem a nezabývá se přírodními obory, má možnost se o lesích a lesnictví ČR dozvědět mnoho informací. V ČR se např. každoročně, druhý květnový týden, pořádá **Týden lesů**. Po celé republice se v lesích koná velké množství akcí, při nichž má veřejnost možnost navštívit lesy společně s lesníky a dozvědět se více informací o hospodaření v lese přímo od těch, kteří ho denně provádějí – od lesníků.

Týden lesů v Lesích hl. m. Prahy, 2010

Foto: Petra Kulhanová

Les je ale možné s lesníky navštívit i jindy přes rok, a to v rámci **lesní pedagogiky**. Lesní pedagogika je environmentální vzdělávání o lese, vztazích a procesech probíhajících v něm, která je založena na prožitku zprostředkovaném lesními pedagogy (lesník s pedagogickými znalostmi a zkušenostmi) přímo v prostředí lesa.

Lesní pedagogika – s dětmi v lese. ÚHÚL, Stará Boleslav, 2010.

Foto: Eva Dynybylová

Speciální je také letošní rok, který byl Organizací spojených národů – OSN vyhlášen jako Mezinárodní rok lesů 2011. U této příležitosti lesníci zvyšují své aktivity pro veřejnost v lese.

Kde najít kontakty a informace?

Více informací o Mezinárodním roce lesů 2011, lesní pedagogice a Týdnech lesů najdete na stránkách: www.lesnipedagogika.cz.

Mezinárodní rok lesů, stejně jako lesní pedagogika, mají také své stránky na www.facebook.com/mezinarodniroklesu2011 a www.facebook.com/lesnipedagogika

Nejen pro učitele, studenty a děti funguje lesnicko-dřevařský vzdělávací portál Mezi stromy www.mezistromy.cz

Například o lesnickém výzkumu a dění se můžete více dozvědět v Registru aktivit v lesnictví v ČR na www.vulhm.cz/lesaktualne

Události a aktuální dění z lesnictví sleduje také portál **www.silvarium.cz** – Informační server pro lesníky a myslivce.

Lesníci ale myslí i na nejmladší generaci – na webu **www.mezistromy.cz** si nejen děti od 7 do 15 let mohou zkusit zahrát zábavnou lesnickou počítačovou hru Lesníkův učen.

Velká lesnická soutěž „Znáš naše lesy?“

Soutěž probíhá od 1. 6. 2011 do 31. 12. 2011 v sedmi soutěžních kolech. Soutěžit tedy můžete do konce roku 2011!

Více informací **www.mezistromy.cz**

Ing. Zuzana Janovská

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem

SOUTĚŽ Znáš naše lesy?

Vyzkoušejte svoji třídu.
Odpovězte správně 6 otázek
a vyhrajte medaili!

Kvíz najdete na www.uhul.cz
v Novinkách.

FAKULTA LESNICKÁ A DŘEVAŘSKÁ ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta lesnická a dřevařská (FLD) je zaměřena na výchovu studentů směrem k multifunkčnímu lesnímu hospodářství.

Nabízí široké spektrum vzdělání pokrývající celou oblast lesního hospodářství, zpracování dřeva a myslivosti, a to vše v návaznosti na ekologii, životní prostředí, tvorbu krajiny a environmentální management. V pedagogické oblasti aktualizuje studijní programy, obory a předměty tak, aby reflektovaly potřeby společnosti a možnosti uplatnění absolventů na trhu práce i propojení s vědou a výzkumem. Do budoucna bude také dále rozvíjet nabídku a zabezpečení neprezenčních forem studia v souvislosti s celoživotním vzděláváním. Ve vědeckovýzkumné oblasti fakulta hodlá rehabilitovat vědu a výzkum jako integrální součást činnosti akademických pracovníků FLD, jako strategický faktor hodnocení a zajištění činnosti fakulty v příštím období.

Z akcí pro laickou nebo odbornou veřejnost, konaných v letošním roce, tj. v Mezinárodním roce lesů, je třeba zmínit seminář k 20. výročí obhospodařování lesů přírodě bližším, nepasečným způsobem na demonstračním objektu Klokočná, který proběhl dne 23. června 2011. Akce byla pořádána účastníky „dohody o spolupráci při zřízení demonstračního objektu Klokočná a jeho využívání, vývoji a provozním ověřování výběrného způsobu hospodaření v lesích“ uzavřené 20. 9. 2006 (dohodu uzavřely Ministerstvo životního prostředí ČR, Lesy České republiky, s. p., Fakulta lesnická a dřevařská ČZU v Praze a Středočeský kraj).

Katedra lesní těžby a katedra zpracování dřeva Fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze spolu s Institutem výrobních technik Lesnické fakulty university v Záhřebu dále připravila již čtvrtý ročník mezinárodní vědecké konference „Woodworking techniques“, která

se uskutečnila ve dnech 7.–10. září 2011 v Praze. Cílem konference byla prezentace a diskuse o nových znalostí a výsledků v oblasti lesní a dřevozpracující techniky a výroby.

LIFE SCIENCES
FILM FESTIVAL

Další významnou akcí pořádanou pro odbornou i laickou veřejnost byl první ročník filmového festivalu „Life Sciences Film Festival“ (<http://www.lsff.cz/>) který proběhl ve dnech 17.–21. 10. 2011. Jedná se o Mezinárodní festival dokumentárních filmů s tematikou přírodních a zemědělských věd a trvale udržitelného rozvoje. Life Sciences Film Festival vznikl v roce 2010 z iniciativy současných a bývalých studentů

ČZU v Praze, reagující na deficit v prezentaci audiovizuálních děl s tematikou přírodních a zemědělských věd.

Důležitou událostí bylo též setkání děkanů evropských lesnických fakult a ředitelů evropských lesnických škol (8.–11. září 2011 v Praze). Cílem setkání bylo upevnění spolupráce mezi evropskými lesnickými fakultami a školami a zlepšení kvality lesnického vzdělání a výzkumu.

Mendelova
univerzita
v Brně

LESNICKÁ A DŘEVAŘSKÁ FAKULTA MENDELOVY UNIVERZITY V BRNĚ V MEZINÁRODNÍM ROCE LESŮ

Lesnická a dřevařská fakulta (LDF) Mendelovy univerzity v Brně věnovala Mezinárodnímu roku lesů značnou pozornost, neboť se domnívá, že mezi veřejností není dostatečně chápána a oceněna role lesnictví.

Nejvýznamnější akcí roku bylo vyhlášení Školního lesního podniku (ŠLP) Masarykův les Křtiny Lesnickým parkem. Cílem lesnických parků je trvale uchovat přírodní, kulturní a duchovní hodnoty krajiny při zachování a rozvoji jeho všestranného využívání. Důležitým aspektem bude informování veřejnosti o způsobech obhospodařování lesů v ČR, o významu lesů a lesnictví pro veřejnost i o přínosech využívání dřeva jako obnovitelné suroviny. Předpokládá se, že Lesnické parky vyhlášené na území ČR budou postupně začleňovány do mezinárodní sítě modelových lesů a LDF v tomto směru chce jít příkladem.

K odhalení pamětní desky došlo symbolicky dne 22. dubna 2011 na Den země, v Měsíci lesů a v Mezinárodním roce lesů. Pamětní desku odhalili společně ministr zemědělství Ing. Ivan Fuksa a zástupci univerzity rektor prof. Hlušek, děkan LDF doc. Horáček, ředitel ŠLP Ing. Martínek. Slavnostního aktu na palouku U buku se zúčastnila také řada dalších významných hostů Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, úřadu Jihomoravského kraje, Správy CHKO Moravský Kras, České inspekce ŽP, České lesnické společnosti, Lesnického parku Křivoklát, Vojenských lesů a statků, Lesů ČR, Magistrátu města Brna, Biosferické rezervace Dolní Morava, Lesů města Brna a další.

U příležitosti Mezinárodního roku lesů pod záštitou hejmana Jihomoravského kraje byl 26. 5. 2011 pořádán odborný seminář Obrazy lesnictví dnešní doby. Na semináři

vystoupili významní představitelé vlastníků lesa a státních, nevládních a výzkumně-vzdělávacích institucí. Děkan Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně doc. Horáček vystoupil s příspěvkem na téma „Strategie trvale udržitelného lesního hospodářství – vize nebo skutečnost?“, ve kterém se zabýval nástinem nutných změn ve státní lesnické politice. Další příspěvky byly zaměřeny na zdroje biomasy a zajištění dostupnosti dřeva pro menší zpracovatele v ČR, postavení vlastníka lesa vzhledem ke vnímání lesnictví ve společnosti, trvale udržitelné lesní hospodářství a k přírodě šetrné lesnické přístupy.

V mezinárodním roce lesů se však LDF nechce obracet jen k odbornému publiku. Z řady akcí věnovaných široké veřejnosti lze vyzdvihnout mimořádně úspěšné dny otevřených dveří v arboretech, které fakulta spolu se Školním lesním podnikem spravuje. V únoru prováděli odborníci z fakulty návštěvníky arborem v Řícmanicích, které není běžně přístupné a v květnu pak arborem ve Křtinách. Součástí prohlídek byl i odborný výklad. V arboretu Křtiny je situována unikátní naučná stezka Domácí dřeviny, na které návštěvníci mohou zhlédnout více než 140 domácích druhů stromů, keřů, keříčků, dřevnatých lián a polokeřů. Poslední akcí tohoto druhu jsou Dny otevřených dveří v arboretu Křtiny s názvem Stromy v barvách podzimu první říjnový víkend.

Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity v Brně
Zemědělská 3, 613 00 Brno
e-mail: info.ldf@mendelu.cz, www.ldf.mendelu.cz

MEZINÁRODNÍ ROK LESŮ

na Střední lesnické škole v Hranicích

Střední lesnická škola Hranice je historicky nejstarší institucí připravující budoucí lesníky na Moravě. Studují zde nejen žáci ze všech moravských krajů, ale i žáci z kraje pardubického, libereckého a dokonce ze Slovenska. Je tedy logické, že se naše škola postavila k propagaci lesnické odbornosti v rámci Mezinárodního roku lesů čelem a přijala tuto akci jako výzvu.

V průběhu roku jsme připravili několik přednášek pro žáky naší školy, odbornou i laickou veřejnost (Lesy Ukrajiny, Lesnictví v Jižní Americe, Velké šelmy a myslivecké hospodaření, Národní parky USA). V měsíci dubnu jsme ve škole uspořádali výstavu přírodnin, které nasbírali a upravili žáci druhých ročníků. Výstavu navštívili kromě žáků školy i jejich rodiče v rámci třídních schůzek, ale i 190 žáků hranických mateřských a základních škol. V rámci této výstavy byla žákům umožněna prohlídka arboreta s průvodcem.

Dne 10. 5. jsme pro žáky základních škol z Hranic a okolí uspořádali Den lesa na školním polesí. Pro účastníky byly připraveny ukázky práce lesníků od zalesňování, těžby dříví, přibližování dřeva koněm, odvoz dříví, až po ochranu lesa a nechyběly samozřejmě ukázky výcviku loveckých psů a dravců. Velký úspěch zaznamenaly u dvou stovek dětí především vyvážecí a odvozní souprava na dlouhé dříví. Spolupracovali jsme s městem Hranice při realizaci výstavy k Mezinárodnímu roku lesů, která probíhala od 6. června ve Dvoraň zámku. Dne 27. května jsme se podíleli s bruntálským muzeem na akci Mužejní noc. Návštěvníci se naším prostřednictvím mohli zábavnou formou seznámit s prací lesníka a lesem samotným.

V rámci aktivit lesní pedagogiky k Mezinárodnímu roku lesů navštívilo školní polesí a arboretum od ledna do září přibližně 800 zájemců. Jednalo se převážně o děti z mateřských a základních škol, ale věnovali jsme se i tělesně a mentálně postiženým klientům z ústavu Větrný mlýn Skalička a denního stacionáře Archa. S nastudovaným dramatickým výstupem ze života kůrovce, jsme navštívili místní Domov seniorů. Dne 14. 6. jsme společně s Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů a Lesy ČR s.p. – LS Prostějov realizovali akci Den s lesní pedagogikou na Velkém Kosíři. Program připravili dva učitelé

a čtyři žáci a zúčastnilo se ho 120 dětí. Nezapomenutelné zážitky dětem i jejich rodičům jsme nachystali při nočních akcích lesní pedagogiky v arboretu školy.

V měsíci říjnu (14. a 15.) připravila naše škola spolu s Olomouckým krajem, Správou lesů města Olomouce, Krajským ředitelstvím LČR, s.p. v Šumperku, Vojenskými lesy a statky s.p. divizí Lipník nad Bečvou a pobočkou České lesnické společnosti při SLŠ Hranice Oslavy lesa na Výstavišti Flora Olomouc. Pestrý program o lese, hospodaření v něm a jeho ochraně bude veden pod záštitou ministra zemědělství ČR, hejtmána Olomouckého kraje a primátora města Olomouce. V podzimních měsících plánujeme ještě 5 akcí lesní pedagogiky pro žáky škol.

Akcí pořádaných k Mezinárodnímu roku lesů 2011 se jako tvůrci věnují nejen učitelé SLŠ Hranice, ale samozřejmě i její žáci. Většina akcí je doprovázena vystoupením našich trubců, kteří tomuto programu dodají slavnostní ráz i příjemnou atmosféru.

Více informací a především fotografií naleznete na www.slshranice.cz a www.arboretum.wz.cz.

Ing. Marek Šuba
učitel odborných lesnických předmětů a lektor Lesní pedagogiky

ZAVÍTEJTE DO PÍSKU

– kolébky lesnického školství a oslavy Mezinárodní rok lesů

Při příležitosti zahájení Mezinárodního roku lesů proběhla v aule Vyšší odborné školy lesnické a Střední lesnické školy Bedřicha Schwarzenberga Písek odborná přednáška s mottem „Lesy pro lidi, lidé lesům“ spojená s prezentací, kterou navštívili všichni žáci školy.

Následně žáci 1. ročníku vysadili na Školním polesí Hůrky tzv. „třídní stromy“, čímž naplnili již několikaletou tradici, kdy si každá třída vysazuje a ochraňuje svůj strom, který může navštívit a obdivovat nejen během studia, ale později pak při setkáních absolventů školy. V letošním roce byla vysazena jedle bělokorá. V dubnu zahájili trubáci z naší školy výstavu uspořádanou k Mezinárodnímu roku lesů „Co pamatuje strom a lidé zapomněli?“ v Národním zemědělském muzeu v Praze.

Ve dnech 17. až 19. května zahájil tým pedagogů Vyšší odborné školy lesnické a Střední lesnické školy Bedřicha Schwarzenberga Písek výuku pro pedagogy základních škol v rámci podpořeného projektu DVPP (další vzdělávání pedagogických pracovníků) – Environmentální výchova v praxi. V rámci projektu bylo v první fázi vytvořeno a úspěšně akreditováno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy devět vzdělávacích programů pro učitele 1. a 2. stupně základních škol. Pro učitele 1. stupně základních škol jsou určeny vzdělávací programy: Jak žije strom, Voda v krajině, Rostliny v lese, Mraveniště – dům o mnoha poschodích, Potřebuje les lesníka? Pro učitele 2. stupně základních škol: Lesní pedagogika, Lesní ekosystém, Myslivost jako součást ochrany přírody, Živočichové v lese. Projekt je průběžně realizován v prostorách moderně zařízené učebny ve výukovém středisku a převážně také přímo v porostech Školního polesí Hůrky. Některá zařízení jsou přímo určena k pozorování a průzkumu přírody a přírodnin. Zpětná vazba nám ukáže, o jaké výukové materiály a programy bude největší zájem.

Doposud se těšíme zájmu ze strany učitelů základních škol Jihočeského kraje a věříme, že dlouho poslouží zkvalitňování další výuky v oblasti EVVO (environmentální vzdělávání, výchova a osvěta) a lesnictví.

Úspěchy zaznamenáváme i v oblasti zavádění nových moderních technologií do výuky odborných předmětů v podmínkách středních škol. Z příspěvku poskytnutého Jihočeským krajem a částečně Lesy ČR s.p. bylo možné pořídit moderní elektronické přístroje a vybavení pro zjišťování porostních zásob, i toto vybavení přispěje k prosazování trvale udržitelných principů hospodaření v lesích.

Také tradičně pořádaná soutěž odborných lesnických dovedností přivítala v dalším ročníku řadu soutěžících, lesníků, studentů, sponzorů, veřejnosti, absolventů a přátel školy. Profesní soutěž týmů z lesnických škol a partnerských lesnických firem byla doplněna řadou materiálů a soutěží pro děti i veřejnost. Soutěž se uskutečnila 20. září 2011 Na Výstavišti u zimního stadionu v Písku.

V pořadí pátý ročník obnovené tradice Dne stromu proběhl v arboretu školy dne 20. října 2011. Akce nabídla stovkám dětí základních škol okolí Písku připravené aktivity lesní pedagogiky. Na jejich ztvárnění se v rolích „lesních pedagogů“ představili žáci písecké Střední lesnické školy. Podzimní atmosféra umožnila plně se ponořit do nádherné palety nepřeberného množství barev působivého šatu arboretu. Po dohodě je možné arboretum (roku 2008 prohlášeno za kulturní památku) navštívit i v jiných termínech, to se týká i Školního polesí Hůrky nedaleko Písku. Velmi oblíbené jsou jednodenní návštěvy dětí z píseckých mateřských a základních škol v lesních porostech školního polesí, kde jim personál formou ukázek a her představuje lesnický a myslivecký provoz.

Mezinárodní rok lesů 2011 je lesníky chápán jako šance poukázat na význam lesnictví a lesního hospodářství v celé jeho šíři. Cílem a smyslem všech akcí je přiblížení přínosu lesa pro společnost. Veřejnost se seznámí se základním úkolem lesnictví – zachováním lesů pro příští generace. Hospodaření, ochrana lesa, využití dřeva jako obnovitelné suroviny a další témata zazní na výstavách, seminářích, přednáškách a osvětových akcích. Mezinárodní rok lesů 2011 je ideální příležitostí navštívit les společně s lesníky a porozumět lépe hospodaření v lese, zvýšit povědomí veřejnosti o trvale udržitelném hospodaření v lesích a sloužit k jeho propagaci. Je oslavou lesů a jejich důležitosti v každodenním životě. Čas na změnu v postojích a myšlení lidí se kriticky zkracuje. Nepropásněme proto tuto vzácnou příležitost!

Bližší informace o pořádaných akcích na www.lespi.cz

ČESKÁ LESNICKÁ AKADEMIE TRUTNOV

– příspěvek k Mezinárodnímu roku lesů

Česká lesnická akademie Trutnov se Mezinárodním rokem lesů prezentuje akcemi týkající se odborné i laické veřejnosti.

V aktivitách pro odbornou veřejnost se podílí na konferenci pořádané Správou Krkonošského národního parku s názvem **Hospodářská úprava lesů ve zvláště chráněných územích**, která se konala ve dnech 29. – 30. září 2011 pod osobní záštitou ministra životního prostředí v aule naší školy. Další akcí pro odbornou, ale i laickou veřejnost byla 20. října 2011 přednáška Ing. Richarda Slabého s názvem „**Za lesními velikány amerického Západu**“, která přinesla fotografie a videa z více než 22 národních a státních parků USA, včetně NP Grand Canyon, Grand Teton, Yellowstone, Olympic atd.

Dalšími akcemi v rámci mezinárodního roku lesa jsou akce pro základní školy, kdy formou ukázek zájmových kroužků naší školy (sokolnický, vábičí jelenů, trubačský, kynologický) seznamujeme žáky těchto škol s lesnickými a přírodovědnými aktivitami. Letos jsme tyto akce pořádali pro základní školy (ZŠ V Domcích, ZŠ Komenského, ZŠ Úpice, ZŠ Suchovršice, ZŠ Velké Svatoňovice, ZŠ Batňovice).

V letošním školním roce vyhlašujeme pro žáky ZŠ z Trutnova a okolí lesnicko-výtvarnou soutěž „Krásy lesa“, která má několik kategorií:

1. kategorie, výtvarná soutěž 1.–5. třída (malovaný obraz, koláž, fotografie)
2. kategorie, výtvarná soutěž 6.–9. třída (malovaný obraz, koláž, fotografie)
3. kategorie, řemeslný výrobek ze dřeva 1.–5. třída (díleňský výrobek, socha, samorost, ptačí budka, dřevěný model atd.)

4. kategorie, řemeslný výrobek ze dřeva 6.–9. třída (díleňský výrobek, socha, samorost, ptačí budka, dřevěný model atd.)

Nejlepší díla budou vyhodnocena a odměněna hodnotnými cenami.

Průběžné aktivity naší školy včetně pozvánek na příslušné akce zveřejňujeme aktuálně na školních webových stránkách www.clatrutnov.cz

Mgr. Jan Korbelář, ředitel školy

CO SE ZLEPŠILO NA ČESKÉ LESNICKÉ AKADEMII V POSLEDNÍM ROCE

Největším úspěchem je postavení Centra odborného vzdělávání v lesnictví připojeného ke stávajícím budovám Školního polesí Trutnov.

V těchto prostorách vzniklo devět učeben, přednáškový sál, čtyři místnosti pro přípravu pedagogů, simulátor s technickou místností, dvě jednací místnosti, odborná studovna a zázemí nutné pro podporu vzdělávacích aktivit. „Centrum odborného vzdělávání přispěje k výraznému zkvalitnění výuky. Budeme v něm provádět veškerou praktickou výuku v oblasti lesnictví, zemědělství a životního prostředí,“ uvedl Jan Korbelář, ředitel České lesnické akademie v Trutnově. Tyto nové prostory poslouží nejen k výuce studentů, ale i k celoživotnímu vzdělávání pro potřeby úřadu práce nebo vlastníků lesů a zaměstnavatelů.

Centrum bude ještě dále modernizováno, v současnosti je proinvestováno 38 miliónů korun.

Na Školním polesí Trutnov byla nově zrenovována Naučná stezka školním polesím. Práce byla placena z finančního zdroje ČSOP a Skupiny ČEZ. Současně bylo vypracováno 3. vydání Průvodce naučnou stezkou (E. Král), které je možné získat přes ČSOP. Tato stezka byla dále obohacena o srubový altán, na jehož výstavbě se podílelo školní polesí a Lesy ČR.

Dr. Ing. Eugen Král, CSc., emeritní profesor ČLA Trutnov

PREČO ŠTUDOVAŤ

na Strednej odbornej škole lesníckej v Banskej Štiavnici?

Stredná odborná škola lesnícka má bohaté vybavenie a všetko potrebné na kvalitné vzdelávanie mladých ľudí a ich prípravu na lesnícke povolanie, alebo pre vysokú školu. Nachádza sa v centre Banskej Štiavnice, malého historického mesta v lone prírody s množstvom vrchov, lesov a jazier. Poskytuje široké možnosti rekreačného, športového a kultúrneho využitia.

Stredná odborná škola lesnícka (SOŠL) disponuje Školským lesmi Kysihýbel s vlastnými koňmi, rybníkmi, lesmi, lesnými strojmí, lesnými robotníkmi, s vlastnou lesnou správou a strelnicou. V rámci školy sa nachádza Základné informačné stredisko s knižnicou. Pre ubytovanie študentov vlastní škola Školský internát (ŠI) s vlastnou jedálňou. Škola má tri počítačové učebne s Internetom, dve v budove školy a jednu v bu-

dove internátu, v budove školy je wifi pripojenie na internet. K dispozícii sú dve telocvične, jedna v budove školy a jedna v budove internátu, hodiny telesnej výchovy prebiehajú tiež v areáli botanickej záhrady.

Svojim najlepším študentom poskytuje nemalé výhody, ako skoršie piatkové cestovanie domov, neobmedzený prístup

k Internetu (budú pripravované internetové izby na ŠI SOŠL). Na konci štúdia dostanú najlepší študenti štvrtých ročníkov zlaté prstene s logom školy, vyrobené na mieru. Stredná odborná škola lesnícka každoročne zabezpečuje svojim študentom šitie lesníckych uniforiem na mieru za veľmi dobré ceny (cca 100 €). Študenti v nich absolvujú rôzne slávnostné príležitosti vrátane maturitných skúšok a reprezentujú v nich školu.

Stredná odborná škola lesnícka umožňuje v rámci štúdia, alebo popri štúdiu rozvoj ďalších zručností zaujímavých pre život človeka spätého s prírodou: v rámci predmetov Poľovníctvo a Sokoliarstvo (Sokoliarstvo ako jediná škola v Európe v rámci štúdia), v rámci krúžkov a voľného času jazda na koňoch a starostlivosť o ne (škola má vo svojom vlastníctve kone a všetko potrebné vybavenie), Sokoliarstvo v rámci krúžku, Včelárstvo v rámci krúžku, Rybárstvo v rámci voľného času v jazerách a vodných nádržiach, Hríbarstvo v okolitých lesoch.

Mimo štúdia poskytuje škola možnosti trávenia voľného času v mnohých krúžkoch: časopisový (študenti a profesori školy vydávajú vlastný časopis Letokruhy), včelársky (v r. 2007 už má krúžok v rámci školy k dispozícii 6 včelích rodín a všetko potrebné vybavenie), počítačový (k dispozícii dve učebne s Internetom priamo na internáte), šachový (študenti sa tiež zúčastňujú súťaží), trubačský (drahé lesnícke dychové nástroje

škola nakúpila aj v r. 2006), jazdecký (jazdenie na koňoch, ktoré vlastní škola), strelecký, hudobný (má k dispozícii el. gitary, bubny, atď.), hokejbalový, futbalovo-nohejbalový, kultúrnický (ktorý vďaka veľkému záujmu stále zvyšuje svoju kvalitu a rozširuje svoje priestory), sokoliarsky, volejbalový, basketbalový, stolnotenisový (študenti, ktorí ich navštevujú, dosahujú na súťažiach pekné výsledky), v domove mládeže je kinosála s televízorom a ďalšie televízne miestnosti, najlepšie izby majú televízory zapožičané priamo na izbu.

Stredná odborná škola lesnícka umožňuje cestovanie do zahraničia v rámci výletov a exkurzií (Nemecko každoročne, Poľsko podľa záujmu), výmenných praxí (Nórsko, Poľsko, Česko, Fínsko, Slovinsko, Holandsko), ale aj brigád, ktoré slúžia nielen na zdokonalenie cudzích jazykov, ale i odborný rast, a ktoré študenti často a radi využívajú. Od 1. 10. 2004 bola škola zaradená do prestížnej kategórie A tzn. Špičková vzdelávacia inštitúcia s medzinárodnými skúsenosťami a bol jej pridelený rating E/SK/A/bbb. Takýto vysoký rating má ako jediná stredná škola na Slovensku. Študenti SOŠL si v rámci štúdia môžu urobiť poľovný a sokoliarsky preukaz, vodičský preukaz, pilčícky preukaz a preukaz na obsluhu krovínorezov. Škola sa zapája do projektov Európskej únie, z ktorých získala prostriedky na opravu fasády, nové okná (2010–2011), notebooky a dataprojektory pre učiteľov, nové motorové pily a krovínorezy, nové pušky a ďalšie mnohé učebné pomôcky.

Škola usporadúva dni otvorených dverí a lesnícke dni. Zavolajte nám a môžete si kedykoľvek prísť školu pozrieť, keď budete mať čas, alebo keď pôjdete okolo. Budete vždy vítaní. Na Strednú lesnícku školu v Banskej Štiavnici sa môžete kedykoľvek prihlásiť, prehlásiť, alebo prestúpiť, až do naplnenia tried. Stredná odborná škola lesnícka umožňuje ďalšie vzdelávanie (svojich aj cudzích absolventov) v pomaturitnom 3-ročnom Vyššom odbornom štúdiu, jedinom na Slovensku s 5 B–ISCED ratingom.

Ludia, ktorí študovali v Banskej Štiavnici, sa do nej neustále vracajú za rekreáciou, históriou, spomienkami a mnohí aj na rodičovské združenia svojich detí.

Ing. Peter Lacko, SOŠL Banská Štiavnica

Z HISTÓRIE STREDNEJ ODBORNEJ ŠKOLY LESNÍCKEJ V TVRDOŠÍNE

V roku 1984 vzniklo Stredné odborné učilište lesnícke v Tvrdošíne, ako miestne odlúčené pracovisko SOU lesníckeho v Banskej Štiavnici na prípravu mladých, kvalifikovaných pracovníkov pre odborné obhospodarovanie lesov severného Slovenska.

Na potrebu vzniku učňovského zariadenia v severnom regióne Slovenska upozorňoval už aj J. Urgela v knihe Dejiny lesníckeho školstva a vedy na Slovensku (1985). Od roku 1988 sa v zmysle zriaďovacej listiny Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SR č. 1338/120-1991 mení miestne odlúčené pracovisko na samostatné stredné odborné

učilište, ktoré naďalej pokračuje v programe založenom na rozvoji učňovského školstva v danom regióne so zreteľom na zamestnanosť absolventov. S názvom Stredné odborné učilište lesnícke škola pôsobila až do 31. augusta 2008, od 1. septembra 2008 škola zmenila svoj názov na Stredná odborná škola Tvrdošín.

Škola zabezpečuje výchovu a vzdelávanie žiakov v lesníckej prvovýrobe v robotníckych a vybraných technických profesiách pre oblasť severného Slovenska (región Oravy, Kysúc, Turca, Považia a Liptova) ako jediné učilište s uvedeným zameraním. Ďalej zabezpečuje rekvifikácie občanov v oblasti lesného hospodárstva a dodávky prác a služieb. Má výbornú polohu vzhľadom na žiacku základňu a výrobné podmienky pre odborný výcvik (blízkosť lesov, vodných plôch, závodu na výrobu lesných ťahačov, drevospracujúci priemysel, veľkoplošné chránené územia pre užšiu aplikáciu environmentálnej výchovy).

V súčasnosti má škola 242 žiakov, ti sa majú možnosť rozhodnúť pre štúdium v učebných alebo študijných odboroch. Na škole vyučujú tri trojročné učebné odbory (mechanizátor lesnej výroby, mechanik opravár so zameraním na lesné stroje a zariadenia a tesár) a tri študijné odbory (denné štvorročné štúdium: operátor

lesnej techniky, denné dvojročné nadstavbové štúdium: lesné hospodárstvo, mechanizácia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva). Škola pripravuje žiakov pre Žilinský, Trenčiansky a Banskobystrický kraj. Rozvíjame zameranie školy pre environmentálnu oblasť, rozvoj vidieka a rekonštrukcie a stavby pôvodnej drevenej architektúry. V okolí sú vhodné podmienky pre dané smerovanie (skanzen, podniky drevárskej prvovýroby a historické skúsenosti majstrov v oblasti drevených stavieb). V environmentálnej oblasti naša škola vo februári 2005 podpísala dohodu o spolupráci s poľským partnerom – Babio-gorským Parkom Narodowym Zawoja a naši žiaci budú v podmienkach prísne chránenej krajinskej oblasti získavať pracovné návyky a zručnosti pri obhospodarovaní lesa prírodou blízkymi metódami.

V rámci svojej polohy chce škola nasmerovať svoje vzdelávacie aktivity aj za hranice – do Poľska, kde takéto vzdelávacie centrum v blízkom okolí chýba. Je to v súlade s regionálnym programom a pre projekt nie sú na škole ani jazykové bariéry. Pre svoju blízkosť k podnikom na výrobu a opravy ťažkej lesnej techniky (špeciálne lesné ťahače, procesory, harvestory) chce škola vytvoriť centrum vzdelávania na Slovensku pre túto modernú techniku v učebnom odbore mechanik opravár pre lesné stroje a zariadenia. Žiaci sa pravidelne zúčastňujú montáže a renovácie strojov v uvedenom podniku v rámci odborného výcviku. V rámci tejto aktivity bola dohodnutá spolupráca s SOU lesníckym v Svobode nad Úpou v ČR a sú tak každoročne realizované stáže našich žiakov. Vzhľadom na blízkosť veľkoplošných chránených území (TANAP, CHKO Horná Orava) a množstvo projektov, ktoré škola zrealizovala pre uvedené organizácie a skúsenosti s praktickou ochranou prírody, chce škola vytvoriť v spolupráci s metodickým centrom projekt ďalšieho vzdelávania v oblasti environmentálnej výchovy pre pedagógov v rámci cyklického vzdelávania.

MLADÍ LIDÉ V EVROPSKÝCH LESÍCH

aneb národní kolo Ekologické olympiády 2011

Letošní, v pořadí již 16. ročník, národní Ekologické olympiády byl spojený s národním kolem soutěže „Mladí lidé v evropských lesích“, jejíž mezinárodní klání se chystá na podzim 2011 v Polsku.

Vítězové krajských kol ekologických olympiád (deset tříletných týmů středoškolařů z celé republiky) změřili ve dnech 3. – 5. června své vědomosti v národním kole Ekologické olympiády. V letošním roce soutěž pořádala ZO ČSOP Spálené Poříčí ve spolupráci s Církevní střední odbornou školou ze Spáleného Poříčí a Správou veřejného statku města Plzně.

Pojďme se věnovat národnímu kolu. Soutěžící čekali řada úkolů. Nejprve zpracování a prezentace domácích projektů s cílem porovnat přírodu blízký a kulturní les. Dále křížovky a písemné testy zaměřené na teoretické znalosti soutěžících v oblasti ekologie, ochrany a obnovy lesa, ale také lesní fauny a flóry a prokázání znalostí v terénu. Praktická část soutěže probíhala v brdských lesích a v arboretu Sofronka. Jednotlivé soutěžní týmy musely např. určit druhy mechů, lišejníků

a drevín, vypočítat ochranné pásmo stromu, určiť typ rašeliníšte, označiť hraničný strom rezervácie, zasadiť strom, či vyrobiť a správne umiestiť ptačí budku, vypočítat hmotu stojícího stromu, alebo poznať semienka drevín. Súťaže zakončil veľký test o evropských lesoch.

Ekologickú olympiádu 2011 významne podpořil Plzeňský kraj, Statutární město Plzeň prostřednictvím Nadačního fondu Zelený poklad, Botanická a zoologická zahrada města Plzně, Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů (SVOL), Centrum pro děti a mládež ČSOP a Lesy ČR s.p. Slavnostní vyhlášení vítězů proběhlo v prostorách Západočeského muzea, kam vítězům přišel poblahopřát i Mgr. Martin Baxa, primátor města Plzně. Na třetím místě se umístilo družstvo z Gymnázia Trutnov, jako druhý skončil tým z Gymnázia J. Vrchlického v Klatovech a vítězství patřilo družstvu z Gymnázia Jírovce v Českých Budějovicích. Vítězný tým bude na podzim reprezentovat Českou republiku ve zmiňované mezinárodní evropské soutěži u Mazurských jezer a utká se s účastníky z dalších 15 zemí Evropy.

Okolnosti a význam evropské soutěže o lesoch

S myšlenkou zlepšit povědomí veřejnosti, zejména školní mládeže, o významu lesů pro společnost a vytvoření platformy pro výměnu zkušeností mezi mladými lidmi formou znalostní mezinárodní soutěže oslovila v roce 2009 skupina lidí z polských státních lesů a polské Společnosti přátel lesa potenciální partnery z ostatních evropských zemí. Vyhlášení roku 2011 Organizací spojených národů Mezinárodním rokem lesů a polské předsednictví EU v 2. pololetí 2011 vytvořily ideální podmínky, jak přesvědčit vedení polských státních lesů a ministerstva k podpoře zamýšlené akce.

Pro první ročník bylo odsouhlaseno, že soutěž bude vyhlášena pouze pro jednu věkovou kategorii, a to střední školy a gymnázia. Byl předložen návrh stanov soutěže a jmenován mezinárodní výbor YPEF – „Young People in European Forests“. Bylo rozhodnuto, že mezinárodní kolo proběhne na podzim roku 2011 v Polsku. Všem zúčastněným bylo jasné, že to vše představuje obrovské množství mravenčí práce – vytvoření studijních materiálů, což představuje sadu 50 otázek o lesoch jednotlivých zemí. Pro polskou stranu navíc vytvoření obdobných materiálů obecně o Evropě, založení webových stránek, jednání s partnery v jednotlivých zemích o organizaci národních kol a další.

Pro 1. ročník v ČR jsme zvolili pro nás organizačně nejjednodušší řešení – dohodu s hlavním pořadatelem tradiční Ekologické olympiády s tím, že pro školní rok 2010/2011 vyhlásí téma „Lesní ekosystémy“ a vítěz bude mít možnost zúčastnit se mezinárodního kola evropské lesnické soutěže „YPEF“. Přes všechny komplikace se tohoto úkolu zhostili organizátoři ze Spáleného Poříčí a Plzně, a to na nejlepší myslitelné úrovni. Vysokou odbornou úroveň, zejména náročné úkoly terénní části, velice ocenili i hosté z mezinárodního výboru YPEF z Polska.

Pro nadcházející ročník čeká organizátory z České republiky nelehká pozice – vytvoření samostatné lesnické soutěže. Otazníků do budoucna je mnoho. Bylo by však velice špatné, kdyby Česká republika, jejíž přístup a vysoká úroveň národního kola byly velmi vysoce hodnoceny, z účasti v dalších ročnících soutěže YPEF vypadla.

Ing. Stanislav Janský, 2. místopředseda SVOL
Správa veřejného statku města Plzně, p. o.

CELOSVETOVÁ VÝZVA NÁS SPÁJA

Medzinárodný rok lesov 2011 – neopakovateľná príležitosť zjednotiť svoje sily pre spoločenskú a politickú akceptáciu lesov a lesníctva!

Slovensko patrí k najlesnatejším krajinám v Európe a lesnatosť sa od roku 1950 nepretržite zvyšuje. V roku 2010 bola výmera lesných pozemkov až 2,01 milióna ha, čo predstavuje lesnatosť približne 41 %. Ak pripočítame plochu brehových porastov, remízok, parkov, záhrad, stromov okolo líniových stavieb, roztrúsených drevín vo vidieckej i urbanizovanej krajine, zistíme, že dreviny a ich spoločenstvá sa vyskytujú takmer na polovici územia Slovenska. Keby sme si teda Slovensko predstavili ako ľudskú dlaň, takmer na polovici z nej by sa nachádzali stromy. Vďaka práci generácií lesníkov, ktorí po stáročia dokázali s lesom zaobchádzať múdro a profesionálne, patria slovenské lesy k jedným z najcennejších v Európe s veľkou rozmanitosťou rastlinných a živočíšnych druhov.

Pre lepšie uvedomenie si nevyčísľiteľnej hodnoty lesov, vyhlásila Organizácia spojených národov rok 2011 za Medzi-

národný rok lesov, aby tak zdôraznila spätosť človeka s lesom a prírodou a upriamila pozornosť na potrebu starostlivosti o toto zelené bohatstvo. V rámci Medzinárodného roka lesov 2011 pripravili lesníci a priatelia lesov na celom svete mnoho akcií, ktoré sú určené deťom, mládeži, dospelým a predstavujú jedinečnú možnosť prezentovať lesy a lesníctvo, a tak poskytnúť verejnosti odborné informácie v celosvetovom meradle.

Do celosvetovej výzvy sa zapojili mnohé štátne a neštátne lesnícke subjekty na Slovensku. Pravidelné stretnutia partnerov koordinovalo z poverenia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Národné lesnícke centrum. Konzorcium partnerov si stanovilo hlavný cieľ, a to zvýšiť informovanosť verejnosti o význame, vplyvoch a úžitkoch lesov pre spoločnosť a o prínosoch funkčne integrovaného lesného hospodárstva pre

spoločnosť, s dôrazom na rozvoj vidieka. Ďalej bolo definovaných 12 nosných tém, ktoré boli prostredníctvom širokého spektra komunikačných nástrojov prezentovaných verejnosti. Bola zriadená samostatná webová stránka www.roklesov.sk, kde sú pravidelne sprístupnené hlavné témy i prostredníctvom krátkych videí. Generálny riaditeľ štátneho podniku LESY SR odovzdáva každý mesiac na vybranom verejnom podujatí špeciálnu cenu, ktorou oceňuje osoby, ktoré sa zaslúžili o rozvoj lesov na Slovensku.

Rok lesov sa začal v januári pietnou spomienkou pri príležitosti 170. výročia smrti priekopníka myšlienok starostlivosti a obnovy lesa, lesníka J. D. Matejovie. Vo februári v Múzeu vo Svätom Antone generálny riaditeľ LESY SR, š.p. Igor Vizslai odovzdával cenu za významný prínos pri odhaľovaní a sprístupňovaní dejín lesníctva. Toto ocenenie si odniesol lesník, publicista a znalec ochrany prírody Július Burkovský. Súčasťou podujatia bolo aj otvorenie celoročnej výstavy fotografií symbolizujúcich funkčné poslanie lesa a každodennú prácu lesníkov. V tom istom mesiaci bola v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene otvorená výstava drevených hračiek pod názvom *Etudy z dreva*. V marci lesnícka obec pri príležitosti Medzinárodného roka lesov otvorene diskutovala počas konferencie s názvom *Priority neštátnych lesov na Slovensku*, kde boli definované spoločné závery s dôrazom na využívanie finančných zdrojov z Programu rozvoja vidieka SR na roky 2014–2020.

podarilo Zvolenčanom zozbierať 1280 odtlačkov rúk, ktorým prejavili svoj súhlas s posolstvami Medzinárodného roka lesov 2011 a tým vyjadrili svoj vzťah k lesom. Okrem slávnostného otvorenia sa počas Lesníckych dní tradične konalo množstvo akcií vo všetkých kútoch Slovenska. Lesní pedagógovia prišli do škôl a školských zariadení *Stromy poznania*, čistili naše lesy i okolie potokov a riek, uskutočnili množstvo lesných vychádzok. Študenti stredných odborných škôl lesníckych tradične prispievali vlastnými aktivitami pre žiakov a vlastný program realizovali napr. v Botanickej záhrade v starobylej Banskej Štiavnici. Videoreportáž i ďalšie informácie sú prístupné na www.lesnickedni.sk.

V apríli vyhlásilo Národné lesnícke centrum spolu s ďalšími lesníckymi inštitúciami štátneho a neštátneho sektoru celoslovenskú kampaň *Les ukrytý v knihe*. Hlavným cieľom bolo formovanie kladných postojov k prírode, ako aj zvyšovanie čitateľskej gramotnosti detí a mládeže. Ústredná myšlienka projektu bola predstaviť knihu po stránke obsahovej a zároveň poukázať na cestu, ktorou je potrebné prejsť, aby sa z malého semenáčka stala kniha, ktorá odhalí svoje tajomstvá. Prostredie knižníc pritom bolo využité ako netradičná forma lesnej vychádzky sprevádzanej lesným pedagógom. Kampaň prebiehala v mesiacoch apríl až jún v 55 knižniciach Slovenska. O účasť v tomto programe prejavila záujem aj Severočeská vedecká knižnica v Ústí nad Labem. Pestrý program v podobe výstav, kvízov, zážitkového čítania, video prezentácií,

Množstvo faktov, informácií o lesoch vo svete i na Slovensku, popretkávaných novými zážitkami, hrami a zábavou dominovalo v apríli vo Zvolene počas slávnostného otvorenia *Lesníckych dní*. Piaty ročník celoslovenského podujatia si pripomínal význam a dôležitosť lesov pre život človeka a oslavoval ich krásu a výnimočnosť. V programe nechýbali vystúpenia sokoliarov, trubačov, kynológov, tanečné a spevácke vystúpenia. Hlavným hudobným hosťom podujatia bol Peter Cmorík, ktorý sa milovníkom lesa predstavil so svojou kapelou a oficiálne sa pripojil aj k pokusu o zápis do Knihy slovenských rekordov *Ruky pre les*. V rámci tejto iniciatívy sa

súťaží a stretnutí s lesníkmi prilákal počas kampane viac ako 10 291 návštevníkov z takmer 250 základných a materských škôl. Z toho viac ako 2 000 žiakov absolvovalo zážitkové čítanie s vyše 50 lesnými pedagógmi, ktorí žiakom „priniesli“ vyše 144 hodín lesnej pedagogiky. Súčasťou podujatia bola celoslovenská literárna súťaž o naj lesnú knihu na tému *Les vo všetkých svojich podobách* určená pre deti do 15 rokov. Súťaž mala medzi školami kladný ohlas. Svedčí o tom 944 kníh zo 48 škôl. Rôznorodý obsah – poézia, rozprávky, hádanky, ale aj netradičný formát kníh vypovedá o usilovnosti a kreativite detí počas výroby vlastnej knihy.

Zvolen – hlavné mesto lesníctva na Slovensku – sa v školskom roku 2010/2011 stal akademickým sídlom *Detskej lesníckej univerzity*. Spoločný projekt Národného lesníckeho centra, Technickej univerzity vo Zvolene, Strednej odbornej školy lesníckej v Banskej Štiavnici, Štátnych lesov TANAP a štátneho podniku LESY SR bol financovaný Agentúrou pre podporu výskumu a vývoja. Partneri projektu chceli myšlienkou Detskej lesníckej univerzity vytvoriť prostredie pre spoluprácu žiakov a študentov s vedecko-výskumnými pracovníkmi priamo vo vysokoškolskom prostredí a motivovať deti k objavovaniu nových poznatkov. Každý študent bol imatrikulovaný na akademickej pôde, dostal index študenta a po absolvovaní naplánovaných aktivít bol slávnostne promován za absolventa Detskej lesníckej univerzity.

Druhú polovicu roka otvoril 10. ročník podujatia *Deň stro-
mu* v Lesníckom skanzene v Čiernom Balogu, na ktorý nadviazal unikátny koncert Štátnej filharmónie Košice v jedinečnom priestore Národného parku Muránska planina v kameňolome pod Muránskym hradom.

V septembri lesníci symbolicky priniesli do Národnej rady Slovenskej republiky „zelené bohatstvo Slovenska“ formou výstavy s názvom *Lesy pre ľudí*. Prestrihnutím zelenej reťaze ministrom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Zsoltom Simonom a predsedníčkou výboru pre pôdohospodárstvo a životné prostredie Máriou Sabolovou bola panelová výstava sprístupnená poslancom, politikom i novinárom. Súčasťou tohto programu bol krst novej poštovej známky Európa Lesy – Národný park Poloniny a troch knižných publikácií o lesoch a ich význame pre človeka. Knihy sú svojím obsahom i grafikou určené pre žiakov a pedagógov ako vhodná doplnková

vzdelávacia pomôcka. Cieľom výstavy bola spoločná prezentácia lesníckych organizácií zameraná na význam lesov pre spoločnosť a poskytované produkty a služby z lesa, ktoré môže človek vďaka práci lesníkov využívať. Obrazová forma ponúkla možnosť bližšieho zoznámenia sa s prácou lesníkov, ako aj úlohami lesného hospodárstva. Zdôraznila nenahraditeľné miesto lesa v živote človeka a zároveň vytvorila priestor na plodnú a konštruktívnu diskusiu medzi lesníkmi a politickými predstaviteľmi v otázkach postavenia lesov a lesníctva v spoločnosti.

Aj keď les sa často spája najmä s drevom, cennejšie ako táto ekologická surovina sú ekologické a spoločenské funkcie lesa, ktoré ľudstvu garantujú dostatok vody, kyslíka, ochladzovanie planéty, stabilizáciu pôdy, ochranu obytných aglomerácií a ďalšie stovky pozitívnych efektov, ktoré les poskytuje ľudskej komunite. Význam lesov pre život človeka nemôžeme merať číslami, jeho hodnota je taká vysoká ako cena života. Preto by mali byť neustále zveľaďované a ľudstvo ich musí využívať v prospech seba s rozumom a mierou.

Ing. Ľudmila Marušáková, PhD.
Národné lesnícke centrum Zvolen

VZDĚLÁVÁNÍ V SOUVISLOSTECH – AEDUCA 2011

V polovine měsíce září se uskutečnil již 7. ročník Festivalu vzdělávání dospělých AEDUCA 2011 v Jezuitském konviktu na Univerzitě Palackého v Olomouci. Festival jako jediný v České republice spojuje na platformě celoživotního učení zástupce akademické obce s odborníky v andragogice s organizátory vzdělávání a účastníky vzdělávání.

Letošnímu ročníku vévodila dvě základní témata – **strategie Age Managementu v ČR** a **vzdělávání dospělých v souvislostech celosvětových procesů**. První den proběhly andragogické dialogy, jejichž hlavním představitelem byl britský profesor PETER JARVIS. Ve svém vystoupení ukazoval současné teoretické pohledy na andragogiku ve světě a vzájemnou propojenosť a ostatními společenskými a pedagogickými vědami.

Konference o strategii Age Managementu

Tématem byly možnosti využívání strategií Age managementu jako řízení zohledňujícího věk zaměstnanců v České re-

publice. Příspěvky popisovaly situace spojené se stárnutím populace a zabývaly se souvislostmi v cílové skupiny 50+ na trhu práce. Na konferenci byly prezentovány nástroje a opatření na podporu zaměstnatelnosti a udržování pracovní schopnosti pracovníků nad 50 let věku a možnosti jejich implementace do podmínek ČR. Byl představen finský projekt Age Managementu a bylo provedeno srovnání podmínek pro realizaci ve Finsku a v ČR.

Bylo konstatováno:

- – skupina seniorů, kteří mají zájem se vzdělávat, má věkové rozpětí 55–85 let, navzájem se liší nejen věkem, původním

popvoláním, rozsahem zájmů, ale i schopností učit se a motivem ke vzdělávání;

- – současná generace seniorů je fyzicky zdatnější, než byly předchozí generace, s lepším zdravotním stavem a neustále se prodlužujícím životem vzniká rovněž potřeba života kvalitního i po stránce psychické;
- – senioři již nepotřebují, a obvykle ani nehledají, vzdělávání za účelem zvyšování kvalifikace, či dokonce získání profese, je potřebné vytvářet vzdělávací programy orientované především na zájmovou oblast;
- – senioři jsou vzdělanější a zvyklí se vzdělávat, mají dostatek tvořivého potenciálu.

Za hlavní současný problém seniorského vzdělávání na úrovni univerzity třetího věku je nedostupnost nabídek v místech, ve kterých není alespoň jedna veřejná vysoká škola. Soukromé školy zatím nemají o tento druh výuky zájem (neslibuje výraznější zisk). Asociace univerzit třetího věku (AU3V) již několik let zkouší tzv. střediska virtuální výuky U3V, ve kterých se výuka provádí přes síť internetu. Klíčovým problémem je udržení potřebné kvality a přátelského kolektivu, což je dnes základním kamenem úspěchu většiny univerzit třetího věku. Díky dlouholeté činnosti specialistů Asociace U3V je věnována potřebná péče specifickým metodickým a didaktickým postupům v této oblasti, nicméně ve srovnání se zkušenostmi zahraničních kolegů je nutné konstatovat menší aktivitu našich seniorů, kteří většinou preferují pouze pasivní účast na přednáškách. Výjimku tvoří dotazy na konci přednášek a diskuse na některá výrazně aktuální témata.

Financování U3V je v současné době založeno na podílu zápisného posluchačů, podpoře realizující školy zejména formou poskytování místností, administrativních služeb a na dotaci z veřejných prostředků cestou MŠMT. V současné době se dokončuje reforma tohoto výrazného příspěvku, který byl dosud poskytován v rámci Rozvojových projektů vysokých škol. Novou formou bude dotace poskytována školám podle výkonu měřeného „studentohodinami“ (počet hodin aktivní výuky v jednotlivých semestrech násobený počtem zapsaných seniorských posluchačů).

Vzdělávání dospělých v souvislostech

Druhé téma řešily hned tři konference:

1. Současná role vzdělávání dospělých v souvislostech
2. Trendy ve vzdělávání dospělých
3. (Ne)systémový přístup k financování dalšího vzdělávání

Ad 1) Na první konferenci autora článku nejvíce zaujal příspěvek RNDr. Ing. Lenky Cimbálníkové, Ph.D., ředitelky Festivalu vzdělávání dospělých AEDUCA 2011, k problematice celoživotního vzdělávání v procesu změn. Příspěvek se zabývá nejvýznamnějšími společenskými změnami, které ovlivňují chování společnosti, organizací i jednotlivců. Globální změny akcentují význam občanského vzdělávání, znalostí ekonomiky pro rozvoj vyučujících organizací. V oblasti rozvoje pracovníků roste význam sociálních a emocionálních složek profesní

kompetence, důraz je kladen na vůdcovské schopnosti všech pracovníků, rozvoj týmového „komunitního“ ducha a formování a měření úrovně lidského kapitálu jako klíčové dimenze celkové hodnoty podniku. Bude nutné připravit lidské zdroje na účinné zapojení do virtuálních forem týmové a projektové práce, podpořit kohezi virtuálních týmů a formování výkonně inovační kultury organizace.

Ad 2) Na této konferenci zazněly následující příspěvky:

- Vzdělávání jako nástroj a produkt utváření a změny firemní kultury
- Význam transakční analýzy ve firemním vzdělávání
- Short workshop pro podporu bezpečnostního chování ve firemní praxi
- Systém výběru a rozvoje interních lektorů
- Využívání interaktivních prvků v distančních formách výuky a její kombinace s prezentačními kurzy
- Koučink na školách
- Osobnostní rozvoj v souvislosti s odvahou, motivací a zájmem uspět na trhu práce
- Biodromální aspekty vzdělávání dospělých

Ad 3) Zajímavý byl příspěvek Ing. Heleny Vychové, Ph.D., z Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v.v.i., který popisoval nástroje finanční podpory individuálních vzdělávacích aktivit dospělých: Podpůrné finanční nástroje lze zaměřit na obě strany vzdělávacího trhu. Z tohoto hlediska jsou rozčleněny na finanční stimuly nabídkové či poptávkově orientované. Nástroje zaměřené na stranu nabídky směřují k poskytovatelům vzdělávání, naopak účelem poptávkově orientovaných nástrojů je podpořit finanční prostředky subjektů nakupujících vzdělávací služby, tedy občanů, zaměstnavatelů, popř. ostatních zájmových a dobrovolnických organizací zajišťujících vzdělávání (především zájmové) pro své členy. Přestože oba směry podpory jsou žádoucí, prosazuje se v současnosti trend přesunu větší pozornosti k poptávkové straně vzdělávacího trhu, tedy samotným objednatelům vzdělávacích služeb. Je to dáno zejména požadavkem zvýšené individuální odpovědnosti za znalostní rozvoj členů společnosti.

Mezi hlavní podpůrná opatření využitelná pro účely stimulace poptávky jednotlivců po aktivitách dalšího vzdělávání, lze zařadit především: podpory na úhradu cen kurzů; podporu ostatních nákladů spojených se vzděláváním; kompenzace ušlého příjmu v důsledku dalšího studia; podporu životních nákladů po dobu studia; vzdělávací poukázky; stipendia, granty; studijní půjčky; daňové úlevy; podporu individuální tvorby zdrojů – spořicí individuální vzdělávací účty; placenou studijní dovolenou; nabídku bezplatných kurzů; zajištění, popř. rozšíření nabídky doplňkových služeb.

Závěrem lze konstatovat, že organizátorovi, tj. je Institutu celoživotního vzdělávání Filozofické fakulty Univerzity Palackého, se průběh festivalu obsahově i organizačně velmi vydařil a připravil a uskutečnil kvalitní vzdělávací i společenskou akci. Účastníci Festivalu vzdělávání dospělých se již těší na 8. ročník, kde by mělo být i větší mezinárodní zastoupení.

Další informace o festivalu je možné získat na webové stránce: **www.aeduca.cz**

Josef Sívek, ÚZEI Praha

ROZVOJ SOCIÁLNÍCH KOMPETENCÍ BUDOUCÍCH UČITELŮ ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ II. část

Interní vědeckovýzkumný úkol

Od roku 2008 se ICV MENDELU podílí na interním vědeckovýzkumném projektu s názvem „Analýza vzdělávacích potřeb studentů ICV MZLU v Brně vzhledem k možnostem vzdělávací instituce a požadavkům praxe“. Jedním z dílčích úkolů tohoto projektu je zhodnocení kvality bakalářských studijních programů i vzdělávacích programů dalšího odborného vzdělávání a poradenské činnosti na ICV MENDELU prostřednictvím rozboru vzdělávacích potřeb a požadavků praxe. V realizovaném dotazníkovém šetření studenti bakalářského studijního programu specializace v pedagogice odpovídali také na otázky věnující se problematice kompetencí, jejich zisku a rozvoje v průběhu vysokoškolské přípravy.

Oslovení respondenti měli možnost nejen posoudit zisk ucelené struktury teoretických a praktických vědomostí, dovedností návyků, ale také jejich vzájemné propojenosti. Studenti rovněž klasifikovali vlastní úroveň vybraných složek kompetencí. Z hodnocení vyplývá, že nejlépe a nejhůře hodnocené složky profesních kompetencí u studentů obou bakalářských studijních programů jsou téměř totožné. K nejlépe hodnoceným náleží ochota k dalšímu vzdělávání, schopnost týmové práce i komunikační schopnosti. Největší slabiny pocítují studenti v oblasti znalosti cizích jazyků, orientaci v informačních zdrojích, ale také v orientaci v oborové legislativě. Důvodem negativního hodnocení může být do jisté míry fakt, že oborová legislativa prochází neustálými změnami, a pokud se studenti neumějí orientovat v informačních zdrojích, nedokážou ani vyhledávat a registrovat změny v oblasti oborové legislativy.

Z výsledků prezentovaného výzkumného šetření také vyplývá, že studenti pocítují nedostatky v oblasti zisku sociálních, psychosociálních i komunikativních kompetencí. Právě důležitosti zmíněných komunikativních kompetencí budoucích učitelů jsme si byli vědomi i při tvorbě nového akreditačního spisu bakalářského studijního programu Specializace v pedagogice, studijních oborů Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku a Učitelství odborných předmětů.

Inovace bakalářského studijního programu

Bakalářský studijní program Specializace v pedagogice je na Institutu celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně akreditován od roku 2006. V roce 2010 byl tento studijní program inovován. Do nové akreditační žádosti byly zahrnuty kromě dosavadních zkušeností z realizace tohoto programu také průběžné výsledky získané v rámci řešeného interního výzkumného záměru i data z evaluace studijních předmětů prováděné pravidelně studenty v prostředí univerzitního informačního systému (UIS) Mendelovy univerzity v Brně. Z těchto dat, která jsme získali, vyplývá nutnost posílit praktickou složku výuky budoucích pedagogů středních odborných škol a současně pružně reagovat na změny ve společnosti zařazováním nových poznatků z oblasti pedagogických věd.

Do nového akreditačního spisu byly začleněny studijní předměty jako např. Hlasová výchova, Komunikační dovednosti, Kultura projevu učitele, Pedagogická komunikace, Profesní etika, Rozvoj didaktických kompetencí učitele, Rozvoj psychosociálních kompetencí učitele. Jako naléhavá se ukázala také potřeba praxe posílit praktickou stránku výuky. Z toho důvodu jsou do studijního plánu zařazeny předměty jako Tvorba školního vzdělávacího programu, Rozvoj didaktických kompetencí učitele, Rozvoj psychosociálních kompetencí učitele. Navíc je také v každém předmětu kladen důraz na užší propojení s praxí. Vyžaduje se například vypracování projektů, případových studií, seminárních prací většinou spojených s veřejnou obhajobou a skupinovou diskusí. Budoucí pedagogové si tak vyzkouší řešit modelové situace, se kterými se budou setkávat v běžném profesním životě.

Absolvent studijního oboru Učitelství odborných předmětů bude mít osvojeny následující kompetence:

1. dokáže transformovat poznatky příslušného oboru do vzdělávacího obsahu vyučovaného odborného předmětu,
2. vyhledává a zpracovává informace v oblasti svého oboru,
3. disponuje uživatelskými dovednostmi s informačními a komunikačními technologiemi,
4. předává znalosti v daném oboru žákům,

5. dokáže pružně reagovat na nejnovější trendy v souladu s vývojem vědeckého poznání v rámci své odbornosti,
6. vytváří strategii vyučování a učení skupiny vybraných odborných předmětů na středních odborných školách v teoretické a praktické rovině,
7. zohledňuje psychologické a sociální aspekty ve výuce.

Závěr

Obsah přípravného vzdělávání budoucích učitelů ve všech stupních vzdělávací soustavy ČR je často diskutovaným tématem i předmětem řady výzkumných šetření. Z výsledků těchto výzkumných projektů, stejně tak jako ze závěrů z interního vědeckovýzkumného šetření realizovaného Institutem celoživotního vzdělávání, mimo jiné vyplývá nezbytnost inovace studijních předmětů vedoucích k rozvoji sociálních, psychosociálních i komunikativních kompetencí budoucích učitelů odborných předmětů. Často diskutovaným požadavkem pedagogických odborníků, ale také samotných studentů, je posílení praktické složky výuky pedagogických disciplín. Výsledky výzkumných šetření, zkušenosti z realizace stávajícího bakalářského studijního programu i požadavky samotných studentů byly zakomponovány do nového návrhu akreditačního spisu bakalářského studijního programu Specializace v pedagogice ICV MENDELU.

Ing. Lenka Danielová, Ph.D., Mgr. Dita Janderková, Ph.D.
Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání

NÁVRH ZEMĚDĚLSKÉ REFORMY NENÍ KONEČNOU VERZÍ

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky

Návrh reformy společné zemědělské politiky z dílny Evropské komise české zemědělce příliš nenadchl. Česká republika má podle návrhu reformy mezi roky 2014 až 2019 získat v přímých platbách pro české zemědělce maximálně 22 miliard korun českých za rok.

Agrární komora nevyklučuje, že změny nejenže neodstraní, ale ještě prohloubí nerovnosti v dotacích mezi farmáři v nových a starých členských zemích Evropské unie. Některé země budou v souvislosti s návrhem reformy zemědělské politiky hodně kritické k tomu, jak by se měly vyrovnávat rozdíly v platbách pro zemědělce ze starých a nových členských zemí EU z rozšíření z let 2004 a 2007. Zatímco třeba italská nebo řecká farmáři dostávají asi tak 400 eur na hektar, v Lotyšsku je to méně než 100 euro na hektar.

Takto pojatou reformu Společné zemědělské politiky chceme zásadně ovlivnit, aby byla změněna, protože tato reforma je velmi špatná. Neříkáme to jenom my, čeští zemědělci (my to říkáme zejména pro to „zastropování“ – velké farmy budou dotačně limitované stropem 300 tisíc euro), říkají to zemědělci celé sedmadvacítky. Nechtějí ozelenování – je to další byrokracie, nechtějí 7 % do klidu – je to další ztráta produkce..., a tak dále a tak dále. Mimochodem, tuto diskusi vedeme v situaci, kdy se od roku 2014 až do roku 2020 nepočítá s vyrovnáním podmínek. Poslední návrh je takový, že se o vyrovnávání bude hovořit až v roce 2021 – tedy reforma je neprofesionální. Jak se řeší špatně současná situace třeba v Řecku, tak podobným způsobem politici z Evropské komise řeší společnou zemědělskou politiku. Tam není odbornost. Jak máme plnit v roce 2020 podíl obnovitelných zdrojů energie 20 % (zabere určitý

milion hektarů půdy), k tomu ještě zastavíme produkci na 7 % půdy, a to všechno v situaci, kdy se vyvíjí demografický rozvoj populace ve světě. V roce 2030 tady bude 9 miliard lidí!

Takže současný návrh reformy je naprosto špatný. Bylo nastíněné berme..., ale jako první výstřel. Teprve teď, až se o tom bude hlasovat v europarlamentu a jednat na radách ministrů, teprve teď je ta správná chvíle, kdy bude sveden velký boj v rámci sedmadvacítky. Prostor na změny je, a Agrární komora, která dlouhodobě lobuje v Bruselu za rozumnou agrární politiku, v tom bude pokračovat. Máme vytvořené konsorcium, členem jsou nevládní zemědělské organizace jako je agrární komora, potravinářská komora, zemědělský svaz, takzvaná iniciativa, sdružili jsme prostředky, najali jsme lobistickou firmu v Bruselu. To vše v těsné spolupráci s ministerstvem zemědělství. Spolupracujeme i s dalšími zeměmi, zejména se Slovenskem, a to kdyby nebylo, tak by reforma byla ještě horší. Máme podíl na tom, že se podařilo dosáhnout, aby se strop dotací navyšoval o náklady na mzdy a odvody z těch nákladů. Čili stropy od 150 do 300 tisíc euro budou ještě navyšeny o komplexní mzdové náklady. To znamená, že farma, která zaměstnává lidi a nedělá jen rostlinnou výrobu, dělá třeba i živočišnou, tak ta za určitý strop nebude zase tak bita.

Ing. Jan Veleba
Agrární komora ČR

TRETIA CELONÁRODNÁ VČELÁRSKA VÝSTAVA

Dňa 10. septembra 2011 bolo v Strednej odbornej škole Pod Bánošom 80 a v jej okolí ako v úli. Toto prirovnanie je veľmi výstižné pre udalosť, ktorá sa tu v tento deň konala.

Po prvýkrát sa stala usporiadateľom uvedenej akcie naša banskobystriická škola. Už tretí školský rok existuje na nej jednoročný odbor včelár-včelárka, o ktorý prejavujú veľký záujem chovatelia z celého Slovenska. Preto si učitelia, študenti i zamestnanci pod dohľadom riaditeľa školy Ing. Pavla Fiľu vysúkali rukávy a dali sa do práce. Pred budovou školy vyrástol veľký drevený medveď a vedľa neho drevená socha včelára – brtníka. Okolité trávniky spestril náučný včelársky chodník s pútavými farebnými tabuľkami, informujúcimi o živote a práci tohto užitočného hmyzu.

Vynovená a skrášlená škola privítala za slnečného počasia asi 2000 návštevníkov. Pri vstupe dostal každý odznak Slovenského zväzu včelárov a zaujímavú tematickú knihu. V priebehu dopoludnia absolventi odboru včelár-včelárka slávnostne ukončili štúdium; otvorilo sa centrum odborného vzdelávania a prípravy vo včelárstve. Počas dňa odznelo množstvo odborných prednášok od domácich aj zahraničných autorov. Podujatia sa zúčastnilo veľa dôležitých hostí. Medzi najvýznamnejších patrili Mgr. Peter Gogola, primátor mesta Banská Bystrica, tiež vedúci odboru vzdelávania a kultúry Ing. Miroslav Martiš.

Možnosť vystaviť a predávať včelárske produkty i potreby využilo tridsať vystavovateľov z celého Slovenska, jeden z Maďarska a traja z Českej republiky. Pod Bánoš zavítala aj delegácia z družobnej poľskej školy PSZCZELA WOLA, ktorá má podobné zameranie. Usporiadatelia nemysleli len na odborníkov, ale aj na laikov či prípadných perspektívnych včelárov. Účastníkov zaujala ukážka práce so včelami, videli vytáčanie medu. Mohli sa nadýchať zdravého úľového vzduchu vo včelíne, čo je raritou na celom Slovensku. Keďže škola už viac rokov získava popredné umiestnenie na celoslovenských cuk-

rárskych súťažiach, pre verejnosť bola sprístupnená cukrárska a pekárska dielňa, kde piekli Bratislavský rožok, kapustníky a predvádzali sa špeciálne cukrárske techniky. Deti v sprievode rodičov boli nadšené vystúpením šermiarov a sokoliarov. Vyšantili sa na skákacom hrade, zajazdili si na poníkovi, ale aj na naozajstnom koni. A keď po množstve zážitkov prítomní vyhladli, čakalo ich občerstvenie v podobe guláša a domácich klobások od miestnych mäsiarov.

Nuž, bola to vydarená akcia, ktorá spájala odborné s užitočným a zábavným. Kto sa rozhodol sobotu 10. septembra stráviť na SOŠ Pod Bánošom, neľutoval. Príďte sa aj Vy prejsť po včelárskom chodníku, navštívte novootvorený obchod s chutnými zákuskami a pečivom, v krátkej budúcnosti tiež špeciálnu včelársku predajňu. Budete vždy vítaní. V prípade záujmu o odborný výklad pri prehliadke včelárskeho chodníka môžu učitelia základných škôl našu školu telefonicky kontaktovať.

PhDr. Anna Ivanová

Stredná odborná škola Pod Bánošom Banská Bystrica

SVIATOK HROZNA NIE JE IBA SVIATKOM VINÁROV

Jednou z charakteristických črt ľudí je, že ak vás pozývajú na návštevu snažia sa vám ukázať niečo výnimočné s cieľom, aby ste sa dobre cítili. Uvedená vlastnosť sa zachováva i v prípade, že škola má zahraničného partnera.

Partner, keď vyhľadáva termín pre pozvanie, orientuje sa v sieti akcií, ktorými sa snaží poukázať na výnimočnosť, ktoré poskytuje región v rámci uchovávaní miestnych tradícií. Pri tejto príležitosti nepozabúda i na to, aby ste v podujatí našli i didaktické špecifiká. Pre talianskych partnerov z oblasti Colli Euganee je typické, že vás pozvú na sviatok hrozna, ktorý demonštruje nielen vinárske majstrovstvo, ale i zomknutosť obyvateľov spomínanej oblasti.

Dlhoročným partnerom Strednej odbornej školy poľnohospodárstva a služieb na vidieku je Agroturistická farma „Bacco e Arianna“ so sídlom v mestečku Vò Euganeo (prov. Padova). Jej konateľ pán Ernesto Calaon má bohaté didaktické skúsenosti nielen s vedením odbornej praxe pre žiakov našej školy, ale i ako dlhoročný funkcionár a organizátor sviatku hrozna. Sviatok, ktorý sa v taliančine nazýva „Festa dell' Uva“ sa koná

pravidelne, vždy v tretiu septembrovú nedeľu. Jeho výnimočnosť spočíva v tom, že už trvá 61 rokov.

Každé výročie vždy prinášajú niečo navyše, čo pre tento sviatok to platí každoročne, pretože jeho vyvrcholením býva prehliadka alegorických vozov, ktorých hlavnú výzdobu tvoria bobule stolového hrozna. Ich originalita sa však už nikdy nezopakuje. Vytvorenie alegorických vozov, ktoré znázorňujú nielen vinárske tradície, ale i históriu, kultúru národov, významné svetové podujatia, zábavu ako i bežný život vôbec nás zaujalo najviac. Môžeme konštatovať, že skonštruovanie vozov je náročné nielen po stránke technického prevedenia, materiálnej nákladovosti, ale hlavne umeleckej fantázie a časovej náročnosti. Čo ale zohráva dominantné postavenie pri celom podujatí? V prvom rade to, že sa prenáša z generácie

na generáciu. Generačné tímy na vyhotovovanie pracujú celé dni, s maximálnou snahou a motiváciou s cieľom vyhotovenia toho najkrajšieho alegorického voza. Zároveň si odovzdávajú skúsenosti, spájajú myšlienky, prednosti práce a zábavy, hľadajú spoločné riešenia a upevňujú medzilidské vzťahy. Výsledkom práce skupiny, ktorá vytvárala alegorický voz, je jeho zaradenie do súťaže v sprievode. Druhým významným faktom je to, že podujatí sa zúčastňujú i miestne školy, kluby a záujmové organizácie. Postrehli sme, že účasť neodmietne žiadna miestna škola. Je to hlavne preto, že dotvárajú ďalšiu – estetickú časť v sprievode. Jedná sa o kostýmovú zložku, ktorá tvorí buď predvoj sprievodu alebo sa pridružuje k niektorému z alegorických vozov. I v tomto prípade je potrebné na všetko sa vopred pripravovať v spolupráci s tvorcami alegorických vozov alebo organizátormi podujatia, pretože kostýmová zložka svojím vyhotovením sa uberať spravidla tromi smermi. Jeden propaguje vinohradnícko-vinársku problematiku, druhý dotvára súčasť alegorického voza a tretí je rovnošatou určitého klubu či záujmovej skupiny.

Dôležitosťou celého sviatku je, že je oslavou tvrdej práce a darov prírody pre pestovanie hrozna a výrobu vína, spojením umu, zručností a fantázie tvorcov sprievodu a hlavne ochoty zapojiť sa do zachovania tradícií. Hlavným cieľom každého, kto sa podieľa na oslavách sviatku hrozna, je vytvoriť pre návštevníka skvelú pohodu a odnesenie si príjemného zážitku z popoludnia tretej septembrovej nedele vo Vò Euganeo.

Ján Piešťanský
SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Trnave

MEZINÁRODNÍ VĚDECKÁ KONFERENCE ICOLLE 2011 II. část

Zhodnocení trendů celoživotního vzdělávání v 21. století si kladl za cíl 3. ročník zářijové konference, kterou pořádal Institut celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně (ICV MENDELU). Po první informaci, kterou jsme podali v říjnové Zemědělské škole, pokračujeme další zprávou z jednání.

Konferenci zahájila ředitelka vysokoškolského ústavu DOC. PHDr. DANA LINHARTOVÁ, CSc., a po přivítání všech hostů seznámila přítomné se svým pracovištěm:

Institut celoživotního vzdělávání

Jako vysokoškolský ústav zajišťuje vědeckou, výzkumnou a vývojovou činnost orientovanou do oblasti studijních a vzdělávacích programů, výuku vybraných bakalářských studijních programů, realizaci a rozvoj celoživotního vzdělávání a rozvoj seniorského vzdělávání formou Univerzity třetího věku. Navazuje na nabídku, kterou MENDELU poskytuje ve svých akreditovaných studijních programech, a dále ji rozšiřuje o znalosti speciální, související zejména se znalostmi jazykovými, s rozvojem schopností zpracovávat informace, s moderními informačními technologiemi, se zvyšováním znalostí souvisejícími s fungováním současné společnosti a ekonomiky, s podnikáním, s fungováním organi-

začních struktur v současném podnikání i s vazbami na globální ekonomické prostředí a globalizační trendy. Výukové programy se dotýkají rovněž problematiky zemědělských trendů, problematiky ekologie, práva, komunikace apod.

Uvedenou činnost vysokoškolského ústavu ICV MENDELU zajišťuje pět oddělení, a to: Oddělení sociálních věd, dalšího odborného vzdělávání, expertního inženýrství, vzdělávání seniorů a Poradenské centrum.

V rámci **bakalářského vzdělávání** ICV rozšiřuje nabídku bakalářských studijních programů na MENDELU o studijní program Specializace v pedagogice (obory Učitelství odborných předmětů, Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku) a Technické znalectví a pojišťovnictví. **Magisterský studijní program** Technické znalectví a expertní inženýrství navazuje na první stupeň bakalářského studijního programu

a umožňuje prostupnost a pokračování v magisterském stupni studia i absolventům bakalářského studia technických a technicko-ekonomických oborů.

Bohatá je činnost pro **celoživotní vzdělávání**. Pro další vzdělávání pedagogických pracovníků slouží vzdělávací program Studium v oblasti pedagogických věd, a to Učitelství odborných předmětů a Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku. Mimo to připravují a zajišťují pestrou škálu odborných dlouhodobých kurzů:

- Instruktor odborného výcviku
- Rekvalifikační kurz pro výkon obecných zemědělských činností
- Specializační studium oceňování podniku
- Rekvalifikační kurz Exportní manažer
- Specializační studium Rostlinolékařství
- Technické znalectví a likvidace pojistných událostí
- Odpadové hospodářství a environmentální management obcí
- Rekvalifikační kurz Krizový manažer
- Projektové řízení dle IPMA pro přípravu na stupeň D
- Přípravný ročník pro PEF MENDELU
- Rekvalifikační kurz Výroba sýrů a zakysaných výrobků
- Management kvality ve vinohradnictví

Institut celoživotního vzdělávání se věnuje rovněž **poradenské činnosti**. V rámci Odborného poradenství realizuje projekty vyhlášené MŽP, MZe a ESF. Zabývá se tak poradenstvím v oblasti zemědělství, lesnictví, potravinářství a ekonomiky, a to ve spolupráci s poradenským centrem Agronomické fakulty a s univerzitními odborníky. Pro studenty a čerstvé absolventy MENDELU je určeno Profesní a psychologické poradenství: psychologické poradenství a psychoterapie, individuální konzultace zaměřené na studium a kariéru, psychologická diagnostika a estavení profesně-osobnostního profilu, individuální poradenství pro studenty různým způsobem znevýhodněné, koučování, kurzy a tréninky měkkých dovedností, semináře o dovednostech a kompetencích potřebných pro úspěšný vstup na trh práce.

Seniorské vzdělávání – Univerzita třetího věku (U3V) je významná součást celoživotního vzdělávání, kterému se ICV věnuje. Funguje jako tříleté zájmové studium koncipované do cyklů přednášek a seminářů v tematických blocích, ve kterých se prezentují jednotlivé univerzitní fakulty. Program nese název

„Člověk a příroda na počátku 3. tisíciletí“. Absolventům tohoto základního cyklu ICV dále nabízí specializované nástavbové programy „Zahrada a zdraví“ a „Člověk, zvíře a životní prostředí“. Univerzita třetího věku má v současné době své pobočky v Lednici, v Kyjově, v Olomouci, v Bruntále a ve Znojmě ve studijních programech „Člověk a zahrada“ a „Člověk a region“.

Důležitým posláním Institutu celoživotního vzdělávání je **vědeckovýzkumná a projektová činnost**: řešení interního vědeckovýzkumného projektu; realizace vědeckovýzkumných projektů vyhlášených MŠMT, GAČR, MZe, ESF apod. a s ní spojená publikační činnost; pravidelné pořádání mezinárodní vědecké konference celoživotního vzdělávání ICOLLE; spolupráce s českými i zahraničními univerzitami; vydávání recenzovaného vědecko-odborného časopisu Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání.

Celoživotní vzdělávání a venkovský prostor

Za sesterskou organizaci – Institut vzdělávání a poradenství ČZU – vystoupil její ředitel PROF. ING. MILAN SLAVÍK, CSc. s příspěvkem Celoživotní vzdělávání v podmínkách venkovského prostoru. Seznámil posluchače s programem projektu, který se zabývá situací v oblasti poptávky a nabídky dalšího vzdělávání zemědělců v rozličných oblastech České republiky.

Venkov neznamená automaticky zemědělství, je obydlen lidmi, kteří se zemědělstvím primárně nezabývají. Zajímavé je, že venkov se co do počtu obyvatel rozrůstá a i proto je potřeba se celoživotnímu vzdělávání na venkově věnovat. Dříve byl klíčovým slovem v této oblasti pojem udržitelný, teď je to pojem celoživotní. Po ukončení školy se v minulosti většinou už nikdo dál nevzdělával. Po 90. letech umožnila liberalizace školství široké nabídky, ale někdy až bezbřehé možnosti přinesly pozitivní, ale i negativní důsledky. Liberální přístupy chtějí především dobrou morálku a zodpovědnost, a to se ne vždy dařilo, zvláště ne v soukromé sféře. Ale trendy celoživotního vzdělávání jsou nadějně, od počátku si vede dobře například univerzita 3. věku. Správné nastartování v celoživotním vzdělávání pomohlo především školám s nedostatkem studentů a žáků. Zemědělské školy mají velký potenciál v oblasti lidských a materiálních zdrojů.

Ve zmiňovaném projektu mapovali nabídku a poptávku v oblasti vzdělávání ve venkovském prostoru. Zjišťovali, jak je to s populací na venkově, zda se zemědělci chtějí vzdělávat. Ve výzkumu pomáhaly tři střední školy, s dotazovanými mj. vedli rozhovory a zjišťovali, co především ti začínající potřebují. Z výsledků vyplývalo, že ekonomicky činné obyvatelstvo se vzdělávat chce a tu potřebu cítí. Běžným zdrojem je už všude internet, a proto nově dodávané informace musejí být profesně přesné a cílené. Zájem byl o ekonomické poradenství, legislativu, pomoc s přípravami projektů... Minimální zájem byl o informace intelektuálně zaměřené, což autorovi příspěvku vadí, ale nenašel se prozatím prostor k dalšímu „kultivování člověka“.

Celoživotní vzdělávání je ohromná příležitost, ale i velké riziko. Co stačí žákům, „neberou praktici“, z čehož vyplývá, že škola, pokud chce na tomto poli uspět, musí začít pracovat na sobě.

Podle autorových zkušeností se tomu školy trochu brání, nemají na to čas? Pro kvalitní další vzdělávání je nutno znát zákonitosti vzdělávání dospělých! Didaktika pro dospělé je úplně jiná, prolínat by jí měly i osobnostně kultivující vlastnosti – etika, morálka. Celoživotní vzdělávání prodlužuje věk, napomáhá porozumění mezi generacemi. Vzdělavatel by měl mít charisma, to dospělé

studenty „chytne“ a přijdou znovu. Celoživotní vzdělávání se musí stát životním stylem. V současnosti ve světě vidíme, jak nedobře vedená sociální a vzdělávací politika přináší nepokoje mladých. Autor si přeje, aby učitelé mohli veškeré vzdělávací dění pozitivně ovlivňovat.

Pokračování v dalším čísle

PERSPEKTIVY CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ V ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ II. Část

Institut vzdělávání a poradenství, Česká zemědělská univerzita v Praze uspořádal za podpory Grantové agentury České republiky a Ministerstva zemědělství, odboru výzkumu, vzdělávání a poradenství ve dnech 8. a 9. září 2011 podnětnou akci. Po úvodním seznámení v říjnovém čísle pokračujeme další informací.

Vědecká konference s mezinárodní účastí na téma „Perspektivy celoživotního učení v odborném vzdělávání“ byla zahájena společným plenárním zasedáním. Po úvodním přivítání posluchačů ředitelem Institutu prof. Milanem Slavíkem pozdravil přítomné prorektor pro pedagogickou činnost ČZU ING. PETR ZASADIL. Představil školu s 25 tisíci studenty, kde je akreditováno 150 oborů, zmínil se o programech mobility, o možnostech studia v angličtině. Velká škála oborů nezahrnuje už pouze obory zemědělské, zájem o studium má stoupající tendenci. Celoživotní vzdělávání považují za velmi důležitou prioritu.

Podpora ministerstva zemědělství

Ze odbor výzkumu, vzdělávání a poradenství Ministerstva zemědělství, který dlouhodobě a rád spolupracuje s Institutem vzdělávání a poradenství, vystoupila ING. LUDMILA GOČÁLOVÁ. Pro rezort zemědělství jsou tato setkání cenná, protože i oni se věnují oblasti dalšího vzdělávání. Ministerstvo zemědělství aktivně podporuje další vzdělávání dospělých na rezortních školách, nabízí školám možnost zapojit se do širokého spektra vzdělávacích aktivit. Společně pořádají kurzy pro výkon obecných zemědělských činností (pro získání minimální zemědělské kvalifikace), kurz pro získání odborné způsobilosti pro provádění inseminace, kurzy pro získání odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin. MZe je zastoupeno v sektorových radách, kde se zástupci zaměstnavatelů, svazů a vzdělávacích zařízení se podílí na tvorbě dílčích kvalifikací (DK) v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví. Ministerstvo zemědělství je autorizujícím orgánem a uděluje rozhodnutí k provádění zkoušek DK u zemědělských, potravinářských a lesnických oborů. Rovněž již 10 let finančně podporuje praxi žáků v zemědělských podnicích prostřednictvím dotačního programu Školní závody. Správná zemědělská praxe v provozních podmínkách je pro žáky odborných škol nenahraditelná.

Ing. Gočálová informovala o připravovaném materiálu k podpoře odborného vzdělávání na MŠMT, na kterém se MZe bude podílet, a poukázala na přípravu návrhu „reformy systému financování regionálního školství“, který podpoří kvalitu škol a jejich absolventů. Ve spolupráci s Agrární komorou ČR vy-

hodnocují analýzu potřeb pracovníků v zemědělství. Z výsledků vyplývá, že již v současné době je na trhu práce poptávka po středoškolsky i vysokoškolsky vzdělaných zemědělských odbornících – agronomech a zootechnících. Přestože ministerstvo zemědělství nemá kompetence ke vzdělávání, chce i nadále spolupracovat s rezortně zaměřenými školami a podílet se na rozvoji a kvalitě rezortního odborného vzdělání.

Celoživotní učení na anglickém venkově

Jako první zahraniční host hovořil na plenárním zasedání PROF. MAURICE J. ROLLS, emeritní profesor Univerzity v Readingu ve Velké Británii. S Institutem vzdělávání a poradenství spolupracuje už 20. sezonu a rád vzpomíná na začátky těchto setkávání i na začátky svého odborného vzdělávání. Vyrostl v Británii na malé farmě, naučil se už od dětství pořádně pracovat, a i když byli chudší, měl vždy přístup ke vzdělání. Později se dostal na univerzitu, kde nakonec působil 26 let a věnoval se především výzkumu. Zdejší pracoviště v Malé Chuchli navštívil poprvé v říjnu 1991, během dosavadních let sem zavítal snad 20–30krát a může tedy jeho vývoj a činnosti dobře porovnávat.

Nad tématem konference – perspektivy celoživotního učení – před svou cestou do České republiky dlouho uvažoval. Co to jsou perspektivy? Perspektivy jsou vize o tom, co udělat, abychom byli potřební, užiteční. Nemít perspektivu je nebezpečné. Stejně tak nám neposlouží dobrý základ, ubíráme-li se špatným směrem, ale pomůže nám, dáme-li se správným směrem. Dobrý základ je dobré vzdělání. V rámci úvah o vzdělávání ve venkovském prostoru potřebujeme znát různá data a údaje a to je zdlouhavá ale nutná činnost, které se při svém výzkumu věnoval. Výuka dospělých obnáší úplně něco jiného než výuka mládeže. Dospělé lidi už nemůžeme učit, těm můžeme už jen pomoci. Se změnami ve způsobu života je nutné uvažovat i o změnách ve vzdělávání, o vzdělávání ve venkovské oblasti.

V dřívějších dobách většinu života lidé pobývali na venkově, dnes je tomu naopak, většina obyvatel žije ve městech. Zemědělství se stává komerční oblastí, přerušil se dávný soulad člověka s půdou. Toto cítí i při práci se studenty, kteří tento vztah už většinou nechápou. Při existenci globálního obchodu se tak

jedna věc – jeden malý problém – teď stává problémem všech. Za dvě desetiletí nás bude devět miliard, to je hozená rukavice pro zemědělce, jak všechny „nakrmit“ a nezničit životní prostředí! Probíhají výzkumy ve výnosech obilovin, dochází ke zlepšení technologií..., ale všechno odvisí od správného řízení, abychom „z té genetiky dostali optimum“. A správné řízení odvisí od dobrého vzdělání! Nárůst obyvatel ve městech se bude nadále zvyšovat a je nutné brát v úvahu rozdílné nároky různých komunit v obrovských městských celcích. „Jak se tam lidé shodnou? Zamysleme se... Shoda závisí od difuze moci – všechny společnosti, komunity by měly mít vliv na rozhodování, ale většina zemí má moc centrální, stejně tak i podniky, instituce, školy závisí na silných jedincích. Budoucnost leží na prolínání a „rozptýlení“ moci. Zamysleme se, jak s tím souvisí celoživotní vzdělávání.

A jaké má zkušenosti ze své země? Ve Walesu život není jednoduchý, ale je v tomto kraji velmi rád. V oblasti, ve které pan prof. Rolls žije, je nízký počet obyvatel, málo domů, farem, lidé tu žijí izolovaně. To přináší otázky s poskytováním služeb, otázky zaměstnanosti. Lidé se stále stěhují pryč, žene je do měst venkovská izolace, různé obtíže, stres (vyskytují se sebevraždy ze stresu), průměrný věk farmáře se pohybuje kolem 58 let. „Na dálku“ je u nich krásně, ale panuje tu nejistota, farmáři mají nízké příjmy, využívají půdu různými způsoby, i ji pronajímají, nevykonávají typickou farmářskou činnost, zkoušejí se různě přizpůsobit. Hledají oblasti, které by jim příjem zajistily, mění se pojem správný hospodář, pojem péče o půdu.

A jak by se dalo pomoci lidem dobře žít v těchto venkovských oblastech? Zkoušejí vytvářet vzdělávací centra – školy, ale i místa pro běžná setkávání („hospody“), kde by se tyto problémy (nejistotu, izolaci, nízký příjem) daly řešit. Jde o to, aby se lidé mohli sejít, mluvili spolu, naslouchali si, vzájemně se respektovali, a to i přes rozdílné názory, rozdílné zkušenosti. Hledají v oblastech osobnosti, které by setkávání organizovaly, lidi spojovaly. Přes tato setkání by se nové pohledy, informace, vzdělání snáze dále šířily i do vzdálenějších oblastí. To vše souvisí s celoživotním učením. To jsou všechno otázky k přemýšlení a k řešení.

Pokračování v dalším čísle

100 STARTŮ KLISNY MAFIRY

ze stáje Dostihové školy ve Velké Chuchli

První říjnový den absolvovala hnědká Mafira na závodišti v Lysé nad Labem svůj 100. start v kariéře.

V sedle s žákem Martinem Laubem (jezdící tento ten bez bičíku) obsadili za povzbuzování především jezdecké části tribuny po boji o $\frac{3}{4}$ délky druhé místo. O den později na ni ve Velké Chuchli po dostihu žáků v malém padocku čekala ošatka s mrkví a jablky. Za zvuku fanfár byla dekorována kokardou. 100 dostihů u nás pravděpodobně žádný kůň neabsolvoval.

Narodila se před dvanácti lety u chovatele Jaroslava Erbanu. Na start dostihu se poprvé postavila v roce 2001 a v sedle měla Ivu Miličkovou, působící v současné době v Anglii. Startovala na deseti závodištích. Získala pět vítězství na pěti dostihových drahách – v roce 2002 v Mostě s Kristýnou Bezděkovou, v roce 2004 v Kolečech a Mimoní s Liborem Sedlářem, v roce 2008 ve Velké Chuchli se Soňou Hermannovou a v Lysé nad Labem s Janem Vernerem. Ten se z celkového počtu 37 jezdců, kteří dostali příležitost v jejím sedle, objevil nejčastěji – 16x. Na druhém místě Mafira doběhla 17x, z toho 7x bojovala o první příčku. Ve třiceti případech odsadila 3. – 5. místo. Startovala v zeleno-černých barvách stáje ERST, stáje ERBAN, v červenobílých barvách naší školy a v posledních čtyřech letech reprezentuje stáj HIPPOSPOL Velká Chuchle. Po celou dobu se připravuje ve školní stáji na závodišti ve Velké Chuchli, kromě období ničivé povodně v roce 2002, kdy byli všichni koně přesunuti do náhradních stájí. Je koňskou profesorkou, které se v krátké chvíli podaří

rozpoznat, kdo z adeptů žokejského řemesla má opravdový zájem a kdo ne. Popřejme Mafíře do dalšího období zdraví, formu, vitalitu a mnoho pro věc zapálených žáků.

Ing. Marcela Sýkorová, SŠDSaJ ve Velké Chuchli

PODZIMNÍ SOUTĚŽNÍ A VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY

Další úspěch „farmářů“ ze Střední školy a Základní školy Nové Město nad Metují

Ve dnech 6.–8. září 2011 se v Kameni u Pelhřimova konala polní výstava Den zemědělce. Na prezentační ploše AGRI CS byly vystavovány traktory, moderní stroje pro zpracování půdy a sklizňová technika. V rámci této akce proběhlo 7. září finále Jízdy zručnosti žáků farmářských oborů. S traktorem s přívěsem plnili nelehké úkoly, např. couvání do garáže, pravoúhlá zatáčka, průjezd brankami, přejezd pravým předním kolem po lávce atd.

Naši školu úspěšně reprezentoval J. Jiříčka (viz foto), který se umístil na 5. místě ze sedmnácti soutěžících. Gratulujeme!

Žáci na výstavě drobného zvířectva v Dobrušce

V pátek 9. září 2011 se někteří žáci zemědělských oborů vzdělání zúčastnili se svými učiteli výstavy drobného zvířectva, kterou pořádali chovatelé v Dobrušce. Na nevelké ploše jsme obdivovali zástupce několika plemen slepic, hus, kachen, perliček, králíků, holubů, křepelek a cizokrajného ptactva. Kromě drobných zvířat zde vystavovali dva páry ovcí, kozy a některé hospodářsky významné ryby. Raritou byla nutrie, kterou spousta dětí viděla poprvé v životě. Výstava byla doplněna o ukázkou včelích nástavkových úlů, rojáčku a několika druhů medu. Tato akce přispěla k názornému doplnění učiva o druzích a plemenech drobných hospodářských zvířat (viz foto).

Ing. Dagmar Mlatečková, SŠ a ZŠ Nové Město nad Metují

NEOBHOSPODAŘOVANÉ POZEMKY

Prostor pro invazní druhy rostlin, 19. díl

Janovec metlatý

(*Cytisus scoparius*, synonymum *Sarothamnus scoparius*)

V 19. století byl u nás janovec vyséván jako rostlina zaručující zúrodnění písčitých půd. Na kořenech má hlízky se symbiotickými bakteriemi, které vážou vzdušný dusík. Zároveň sloužil i zimní pastvě ovcí, při výsevech v lese se myslelo na srnčí a zajíce. Svými kořeny zpevňuje písčité půdy, větve se používaly na košata a koše.

Je to keř až 2 m vysoký se zelenými hustými větvemi. Listy má trojčetné (z lístků až 20 mm dlouhých) a na horních částech větví jednoduché (až 9 mm dlouhé), ale obvykle brzy opadávající. Fotosyntéza probíhá v zelených větvích. V paždí listů má nápadné žluté květy, stavěné stejně, jako u ostatních bobovitých – pavéza, dvě křídla a člunek. V člunku je uzavřeno deset srostlých tyčinek a dlouhá čnělka. Když na květ usedne hmyz, který zde hledá nektar, jeho vahou člunek klesne dolů a čnělka rychle vyletí ven a zůstane svinutá viset ven z květu. Při tom narazí na tělo hmyzu, kde obvykle bývá pyl z jiného květu janovce. Je to jeden z mechanismů opylení, které jsou

známy u bobovitých rostlin. Kvete od května do června. Plodem je pak lusk s více semeny. Obsahuje alkaloidy a je proto jedovatý, při požití ovlivňuje dýchání a srdeční činnost.

Janovců je asi 10 druhů, rostou v jihozápadní Evropě, jen jeden druh je v celé západní a části střední Evropy (na pobřeží

Atlantického oceánu jsou rostliny poléhavé a hustě chlupaté, označované jako poddruh *maritimus*). Kde všude je ve střední Evropě janovec původní, to se dnes už nedá zjistit – u nás, v Polsku a jihovýchodním Německu je asi nepůvodní. Janovce u nás nejsou variabilní, právě to souvisí s druhotným výskytem. Podobně se objevuje janovec jako uteklý z kultury i na jiných světadílech – v Indii, Severní Americe, Austrálii, na Novém Zélandě. V zahradách, hlavně v západní Evropě, se objevují vyšlechtěné okrasné odrůdy s květy růžovými, červenými, hnědými, dvoubarevnými.

Dnes se u nás tato rostlina šíří na neobdělávaných pozemcích v blízkosti lesa, hlavně na hlinitých a šterkovitých půdách na silikátovém podkladu. Zarůstá okraje lesů, paseky, světlá místa v lesích. Tvoří husté souvislé porosty a potlačuje jiné rostliny.

Po mrazivé zimě občas vymrzá, ale dobře obráží. Díky silným kořenům je jeho odstraňování obtížné, proto se po vyřezání rostlin začátkem kvetení v květnu až červnu doporučuje řezné plochy natírat herbicidem.

RNDr. Jana Möllerová, Praha

STOPAMI VÝVOJE TECHNICKÉ VZDĚLANOSTI U NÁS III. Část

Pod pojmem „technika“ se dnes skrývá příliš mnoho, než aby se dal uspokojivě vymezit. Technikou bývají myšleny různé nástroje, stroje, dopravní prostředky, měřicí zařízení... Řecký výraz „techné“ znamená znalost, důvtip, obratnost ap.

„Stavovská ingeniurská škola v Praze“

Vznik prvního pražského technického učiliště je spojen se jménem soukromého českého „ingenieura“* Christiana Josefa Willenberga. Ten se narodil 13. února 1676 v Lehnici v rodině řezníka. Město Lehnice, Liegnitz, polsky Lignica, v knížectví slezském, tehdy ještě patřilo „Koruně království českého“. Kde a jaké vzdělání získal, známo není. Ví se jen, že se v mládí po dlouhá léta cvičil v „umění ingeniurském“ a hodně praktických zkušeností získal ve Francii, kde sloužil u elsaského pluku (zřejmě v letech 1697–1700, tedy ve věku 21–24 let). Dostat se k rakouskému císařskému vojsku se mu nepodařilo, a tak v letech 1700–1705 sloužil jako vychovatel různých mladých „kavalírů“ doma i v cizině.

Roku 1705 se usadil v Praze a nabídl stavům Království českého, že by byl ochoten „v inženýrství vyučiti určitý počet mladíků šlechtického a městského stavu“. Prostřednictvím dvorské kanceláře podal v tomto smyslu česky psanou žádost také císaři Leopoldovi I. (1657–1705). Po jednání s českými stavy, které projevíly ochotu mu poskytnout jistý roční plat, se obrátil ještě na c. k. dvorskou válečnou radu ve Vídni, aby mu pro větší poctu („pro majori decoro“) u jmenovaných stavů byl udělen titul císařského ingenieura. Před oficiální „kommissí pro ingeniurské a defensivní věci“ složil zkoušku z aritmetiky, geometrie a trigonometrie a také „z opevňování zcela nepravidelného, plánem zobrazeného území“. Zkoušený prokázal „znamenité zkušenosti i vědění“ a od té doby – 15. prosince 1706 – měl být „za císařského ingenieura uznáván, jmenován, ctěn a respektován“.

Šéf byl připraven, z neznámých dnes důvodů se však zřízení školy oddalovalo. Willenberg se proto v roce 1716 obrátil opět přímo na císaře, tentokrát na Karla VI. (1711–1740). Jeho zásahem se situace záhy podstatně změnila – po dvanácti letech od prvního návrhu. Dekretem z 9. listopadu 1717 zemští stavové zřídili pro Willenberga „profesuru ingeniurství“, krátce na to 7. ledna 1718 byla škola otevřena – „první to škola toho druhu v Evropě“. Sídlem byl Willenbergův byt na Malé Straně poblíž mostu, kde byly „nejen s dostatek světla, ale svými bezpečnými klenbami i vhodné pokoje k přechovávání knih, modelů, strojů a instrumentů“.

František Antonín Linhart (Leonhardt) Herget

Cílem bylo vycvičit v ingeniurském umění za dva roky 12 vybraných mladíků, šest ze stavu panského, čtyři ze stavu rytířského a dva ze stavu městského. Vyučovalo se zpočátku základům mechaniky, geometrie, dělostřelectví, vojenského a civilního stavitelství. Samozřejmě obsah výuky se postupem doby měnil (záhy např. přibýlo zakládání kanálů, příkopů, rybníků, mlýnů atd.). Na konci každého roku se odbyvala zkouška „před kommisarij od stavů k tomu zřízenými“. Pro vybrané adepty byla výuka bezplatná, profesor však měl právo, po schválení stavů, za úplaty přibrat další. První veřejná zkouška se uskutečnila 19. září 1719.

*Ingenieur, inženýr, podle Velflika (1906), byl původně vojenský odborník, který navrhoval a řídil opevňovací stavby a zároveň stanovil způsoby dobývání i hájení opevněných míst. (Latinsky ingenium = vynalézavost, chytrost, důvtip.) Toto označení postupně přešlo i na civilní odborníky řídící například stavby silnic, mostů atd.

Počínaje 1. březnem 1726 přechází Willenberg do penze, z níž se těšil 5 let. Umírá v únoru 1731 ve věku 55 let. Jeho nástupcem se stal Jan Ferdinand Schor (1686–1767). Školu částečně reformoval směrem k civilní oblasti. Kromě výuky se podílel na řešení řady technicky významných projektů (hlavně při splavňování řek), prokázal významné služby i nejednomu vojevůdci v tehdejší neklidné době. V aktivní službě byl do posledních svých chvil.

Po smrti profesora Schora převzal vedení školy jeho vynikající žák František Antonín Linhart (Leonhardt) Herget (1741–1800). Zdárně pokračoval v díle svého váženého učitele. Za jeho působení, roku 1787, bylo vojenské zaměření školy zrušeno a uloženo vyučovat všem znalostem potřebným civilním

inženýrům. Současně byla škola přičleněna k filosofické fakultě university (dvorním dekretem z 15. dubna 1787). V tomto období se škola dočkala také vlastního stánku. Až dosud se vyučovalo, jak víme, v profesorově bytě. Po zrušení jezuitského řádu počátkem 80. let dostala škola k dispozici někdejší Svato-václavský seminář na Dominikánské ulici. Vedle učeben, sbírek a laboratoří byly zde i byty pro personál. Úspěšné dílo profesora Hergeta bylo po třicetileté neúnavné práci uzavřeno předčasně, ve věku 59 let. Uprázdňená profesura nebyla už obsazena, připravovala se zásadní reforma (výuka byla zajišťována provizorně „adjunkty“).

Ing. Josef Rozman, CSc.
Moravská Třebová

LES A „POLNÍ HOSPODÁŘSTVÍ“

Až do 18. století byl lesnímu hospodářství přikládán malý význam – s výjimkou panství, která vlastnila zároveň dolů. Jejich rozvoj ovlivňovala podstatným způsobem právě cena dřeva. „Kde však nebylo toho důvodu, aby lesy sloužily dolům, tam větší péče byla věnována lovu, myslivosti, nežli lesu samotnému“ (Černý, 1930).

Právo myslivosti si přisvojovala samozřejmě vrchnost. Počínaje 11. stoletím se na některých panstvích v království českém či markrabství moravském objevují takzvaní „nejvyšší lovčí“ nebo jinak titulovaní funkcionáři tohoto zaměření. Byly to – povrchnosti – nejvyšší autority v oblasti lesů a myslivosti. Povinností měli mnoho, mezi nimi, zejména zpočátku, dominovala povinnost dohlédnout na pravidelné dodávky zvěřiny pro hrad či zámek a včas a kvalitně připravit vrchnostenské hony, které se postupně staly prestižní společenskou událostí.

Pravidla určuje „nejvyšší lovčí“

S cílem sjednotit zásady péče o lesy a zvěř na komorních statcích vydal císař Maxmilián II. (1564–1576) dne 20. října 1568 první povšechnou loveckou instrukci. Podle ní byla vypracována další – podrobná – daná na hradě pražském 15. dubna 1599 nástupcem Maxmiliána II. císařem římským a králem českým Rudolfem II. (1576–1611). Adresovaná je nejvyššímu lovčímu, jinak „správci nejvyššího jегrmistrovství v království Českém Janu z Vřesovic“. Jedná se o dokument značně obsáhlý, který v nezkrácené podobě publikovali ve své zajímavé knize Tisíc let myslivosti Andreska, J., Andresková, E. (1993). Tato instrukce, stejně jako další, které v jejím duchu na jednotlivých panstvích vznikaly, se netýkala se jen lesa a lesního perzonálu (dříve „jäger-partei“, též „čeládka myslivecká“ pečovala hlavně o zvěř a pak o lesy), ale přímo i nepřímo zemědělství – tehdy polního hospodářství, respektive venkova vůbec.

Zvěř nesměla trpět hladem. „Žaludy a bukve“ musí být zachovány pro ni, proto je třeba zajistit, „aby poddaní sviní ani jiného dobytka, kterýž by zvěři ku škodě žaludy a bukve požrati mohli, do lesův nehnali ani jich nesbírali a domu nenosili“. Pravidla pastvy zvířat či sekání trávy v lese se řídila podle pokynů myslivce. Dobré seno patřilo také zvěři. Vlci, ryši, lišky, divoké kočky a jiná škodlivá zvířata měla být „chytána a pobita“. V případě

vlků se navíc dodává, že správce úřadu nejvyššího jегrmistrovství má než začne zima „hejtmanům v známost uvozovati, aby forštmistrům při poddaných koninu kupovali a na nejpříhodnějších místech vlkům k užívání předkládali“. V následujícím odstavci se mu přikazuje: „...obzvláště pak s forštmistry a foršty na to bedlivý pozor jmíti má, aby letním časem, před a po svatém Duše mladí vlci z hnízd vybírání a pobytí byli“.

Často se „polní hospodář“ dostává do konfliktu kvůli psům – samozřejmě ne těm loveckým... Jejich nebezpečí se má podle této Rudolfovy instrukce drastickým způsobem čelit. V kapitole nazvané Velcí ovčáci a jiní selští psové čteme doslovně: „Kdež aby se také od těch velkých ovčáckých a jiných selských psů zvěři neuškodzovalo, má náš správce ouřadu nejvyššího jегrmistrovství toho dáti šetřiti, i také o tom poručiti, aby každého týmě psům jedna přední noha a nebo žíla skrčující utata byla jakž pak za tou příčinou to spatřování týchž psů po vesnici každého roku skrze hejtmany obnovovati dáti má, aby poddaní v tom takovém poslušenství stáli.“

Předmětem sporů především „pasení dobytků“

Na tuto instrukci navazují instrukce jednotlivých panství. Ústředním tématem bývá taktéž „pasení dobytků“. Odedávna byla totiž pastva, stejně jako sklizeň trávy v lesích běžná. Přístup byl původně zcela volný, zhruba od 14. století se začínají množit požadavky na nejružnější platby či vynucování určitých povinností za povolení pastvy. Povolení je navíc doprovázeno různými podmínkami a příkazy. Počínaje 18. stoletím, kdy se zvyšuje zájem o racionální hospodaření v lesích, je již tato pastva výrazně omezována popřípadě zakazována.

Různé „regionální“ předpisy či instrukce věnovaly značnou pozornost také vesnickým a ovčáckým psům. Např. v Řádě rožmberském z roku 1560 je přikazováno, aby každý, „kdo

chová jakého psa ve svém dvoře pro stráž“, ho choval na řetěze, nebo mu dal jednu zadní nohu utnout, popřípadě mu „klapet tři čtvrtě lokte na zdýli na hrdlo přivázal“. (Pražský či český loket = 0,592 m, požadované $\frac{3}{4}$ lokte = 44,4 cm.) Klapet, klápet nebo také klapce byl špalek dřeva, který se psovi uvázal provazem na krk a tím, že ho při běhu tloukl do nohou, mu znemožňoval jakýkoliv rychlejší pohyb. Rychtáři a konšelé měli povinnost na plnění těchto příkazů bedlivě dohlížet, popřípadě vymáhat nemalé pokuty.

Pastýř ovšem nutně potřeboval psa pro práci se stádem, ale i jako ochranu proti predátorům, zlodějům apod. Škody z těchto důvodů nebyly malé! Řešení se lišila. Někde platil původní příkaz císaře, jinde nařizovali opatřit ovčácké psy oním klapetem a pokud to majitelé psů nerespektovali, následovaly značné pokuty. Sem tam se setkáváme alespoň s určitou benevolencí, ovčákům dovozovali používat velkých strážných psů s podmínkou, že je musí držet stále u stáda a nepouštět volně do lesů. Objevují se i nařízení, aby poddaní na vlastních polích ani hospodářští úředníci na panském neodstraňovali s polí keře, protože představují „úkryt pro zajíce a tetřívky“. Všechny tyto problémy se kumulovaly zejména v místech myslivecky atraktivních. Příkladem toho bylo Křivoklátsko. Vše začalo tím, že arcikníže Ferdinand, místodržitel v Čechách si na otci roku 1547 vyžádal správu této lokality s tím, že jako nadšený myslivec „pojal utopistický záměr zařídit Křivoklátsko v pravé a bohaté zazvěřeně eldorádo“ (Nechleba, 1943).

Pastýři se tu postupně stali v očích vrchnosti největšími škůdci lesa. Pytlačili prý, kde a kdy se dalo, mladou zvěř uštvali svými psy. Stáda hnali i do zakázaných mýtin a mlazin, které ovce tak poškozovaly, že na přirozené zmlazování lesů nebylo pomýšlení. Aby docílili nových a žirných lesních pastvin dokonce prý byli schopni i úmyslně lesy zapálit. Protože hajní byli „vesměs selští“ nahrávali „svým ovčákům“ a mnohé škody přehlíželi. Takovéto rozbroje byly na denním pořádku...

„Kozí povstání“ kvůli bažantnici

Kozám nebylo skutečně v lesích přáno. Riziko škod na lesních porostech bylo skutečně značné. Archivář František Teplý zaznamenal v této souvislosti zajímavý spor, který byl zván jako „kozí povstání“ či „kozí vojna“. Hrabě Fr. Černín totiž poručil lesnímu úřadu, aby mu v Chudenicích pod slavným poutním místem sv. Bolfánka zařídil bažantnici. Stalo se tak roku 1730. Vybraný bažantník Martin Baba v přítomnosti hejtmána a lesního pojezdného přísahal, že „v tejto milostivě svěřené službě bažantnický“ bude striktně postupovat „jak v lesním, tak polním revíru“ podle vrchností daných instrukcí. To mimo jiné znamenalo „ovce, kozy z lesa hnáti“, a kdyby ho poddaní v tom „náležitě nerespektovali“, ohlásit to svému představenému.

Bažantník svůj slib plnil zřejmě velmi horlivě. Na to, jak uvedl do protokolu, si po čase dovolila reagovat jistá „baba Mikuláška z Černíkova“. Před kostelem v Poleni, kde bylo plno lidí, si dovolila mu vyčinit, „že on myslivecký, ne myslivecký, ale pohodářský huncuť a viselec bejti muší“, že spíš „za lotra než

fořta se šikuje a že na provaze skončiti muší“. K ní se „i rukou i hubou“ přidala řada dalších žen a nakonec i přítomní sedláci začali zvedat své hole a „nemalý tumult se strhl“, takže bažantník musel přes faru utéct z dosahu rozzlobeného davu a hledat ochranu u vrchního. Ten si z výpovědi „kozopasek“ zaznamenal toto vysvětlení: „Na žádnou mez koziček svých nikterak hnáti ku pastvě není nám možno. Hned za námi s hromy a anlivými slovy, kteréž my poctivé ženy nemůžeme opáčiti, letí a taky k nám bitím přikračuje... Sedláčkové kozičku dobrou, tu bílou s rousky, holí umlátil, až z toho chudinka svou smrt měla a na nás zachovalé ženy sáhati a nás si k prýglování rukou i ohou připravit se opovážil... Zkrátka, takového surovce milostivá vrchnost by ve službách míti neměla...“

Na svou obhajobu bažantník uváděl slova přísahy, skutečné škody, poukazoval i „na zlou hubu selských bab, kterým nikdo z mužů jejich, ani sám pan farář, ba ani sám milej Pán Bůh v ničem věřiti nemůže, protože nepravdy ze zvyku a zlosti brkotají... Tomu, že by je bil, jich se dotýkal, kopal, až na některý pohubek pro zlé lání a nejvejš urážlivý křik, životně odpírá a vždycky odpírati bude a žádná z těch věrolomnic mu to nedokáže...“

Konečné rozhodnutí bylo na vdově Isabele Černínové. Ta 30. Junii 1734 vydala dekret, v němž se mimo jiné praví: „Poněvadž v lesích a hlavně na letorostech v mlázích pasením koz neobyčejné, ba nenahraditelné škody se dějí, resolvovala jsem se docela, aby tento dobytek na všech panstvích byl odstraněn a jenom některým chudým, kteří krávy vyživiti nemohou, kozy trpěny...“ Za tím účelem byl nařízen soupis „kozího dobytka“. Celkem na panství nalezeno 183 starých koz, 29 mladých, 35 kozlů. Ponecháno „ku mléku a chovu“ 124, odstranit se mělo 123. Hrozivé rozhodnutí hraběnky vzbudilo na Chudenicku značnou nevoli – šlo o živobytí těch nejchudších! Když petice zůstaly bez odezvy, „spuntovali sedláci kozí povstání“.

Vypátrali datum, kdy měla Její Milost přijet do Chudenic – bylo to 24. května 1735. Zadrželi úředníky, myslivce i hajné, kteří „koňmo i pěšky pospíchali k Chocomyšli panstvu naproti, později i kočár hejtmána s 2 mušketry“ a když vrchnost se blížila k Chudenicím, „tu najednou, jako bys je z lesů vyčaroval, stojí zástupy poddaných, před nimi vzhůru na cestě kde jaká koza z celého Chudenicka v dlouhé řadě, držaná malými děvčátky...“ Přímé doklady o tom, jak tato záležitost pokračovala se nezachovaly. Podle archiváře patrně smírně. Vícekrát se soupis koz na Chudenicku neprováděl. Tento spor nebyl ani zdaleka ojedinělý!

-jr-

PŘÍJMENÍ NAŠICH PŘEDKŮ MAJÍCÍ SVŮJ ZÁKLAD V LESNICTVÍ

Sledujeme-li naše příjmení, zjistíme, že středověcí konšelé z úřední pravomoci dávali našim předkům velký počet příjmení vypůjčených z názvosloví o lese, lesním personálu, lesních dřevinách, lesní zvěři i pomocných názvů, souvisejících s tímto odvětvím.

Není pochyb, že les, lesní hospodářství i myslivost patřily k oblíbeným oborům již našich předků. Podnes se jich zachovalo okolo 350, které tím jen dokládají pěkný vztah k těmto přírodě nejbližším oborům.

Začneme příjmením **Krajina**, do níž les patří a zkrášluje ji. Častá jsou příjmení **Háj**, také **Hájek** a zdobnělna **Hájíček** jako listnatý lesík rostoucí na malé rozloze. Charakteristiku míst bez lesa vyjadřují příjmení **Palouček**, **Paseka**, **Polanský** i **Polanecký**. Za hájem bydlel **Záhajský**, **Záhejský** i **Podhajský**. Vliv německého jazyka se uplatnil v příjmeních **Wald**, **Gottwald**, **Waldek** i **Buchwaldek**. Dále jsou to příjmení po lesním personálu – **Polesný** jako správce revíru, **Pojezdný**, který představoval vedoucího lesního hospodáře, dále **Zálesák**, **Zalesák**, **Podlešák** i **Podlesný**, všeobecně pak **Lesák**, **Lesník**, **Lesář** nebo **Lesný**. K nim také patří **Hajný** a **Hejný**. Nechybí ani německá příjmení jako **Hegr**, **Heger** i **Hegar**, která zastupují našeho hajného, a také zfonetizovaná příjmení **Fort** a **Forst**. Našemu příjmení **Lesák** odpovídá německé **Waldmann**. Dále se setkáváme s příjmením **Maiwald**, **Majvald** a **Grünwald**.

Zvláštní zalíbení měli naši předkové ve dřevinách. Z jehličnanů je to **Smrček**, **Smrek**, **Smrčka** i **Smrčina** jako smrkový porost, dále **Smrkovský** a nářečím **Švrček**. Podle jedle jen **Jedlička**, ale hojně je zastoupena borovice v příjmeních **Sosna**, **Sosnovec**, **Borovička**, **Borek**, **Boráň**, **Borovský** i **Borecký**, také **Borový**, **Borovan**, **Borský** i **Velkoborský**, dále **Bor**, **Borovčík**, **Borovec** a **Borovanský**. Podle jehličnatých dřevin jsou dále zastoupena příjmení **Jalovec**, **Chvojka** a podle tisů **Tisovský**. Příjmení **Břímek** pochází od slezského výrazu břem – modřín a stejný základ má asi **Břemek**. K jehličnanům v názvech patří i **Šiška** a **Šišák**.

Z listnatých stromů se pro svoji oblibu nejčastěji vyskytuje **Dub**, **Doubek**, **Dubček**, **Dubčák**, **Dubový**, **Dubský**, **Dubovský** i **Dubický**, **Dubovic**, ale i **Doubrava**, **Dubina**, **Dubec**, **Doubravský**, **Podubský** a plod dubů **Žalud**. Buk je zastoupen v příjmeních **Buk**, **Buček**, **Bukový**, **Bukovský**, **Bukvička**, **Bukáček**, také **Bukovan**, **Bukovjan** a **Bučina**. Habr je v příjmeních **Habr**, **Habřina**, **Hrabovský** a **Habrovanský**, ve slezském nářečí **Hrab**, **Hrabina**, spojení s habrem má i **Habrmán**. Český či slovanský národní strom lípa dal popud k příjmení **Lípa**, **Lipka**, **Lipovský**, **Lipowski**, **Lípový**, **Lipský**, **Podlipský** i **Podlipný**. Hojně je zastoupen i javor, a to příjmením **Javor**, **Javorek**, **Jaworek**, **Javůrek**, **Jabůrek**, **Javořík**, **Javorský**, **Javornický** i **Podjavornický**, také **Klen** a **Klenka**. Cizím slovem je vyjádřen název jilmu, a to příjmením **Ulm** z latinského *Ulmus*. Jasan je zastoupen příjmením **Jasaň**. Dále se v příjmeních objevuje **Topol**, **Linda**, **Vosika** a **Osič-**

ka, s četnější vrbou vyjádřenou v příjmeních **Vrba**, **Vrbka**, **Vrbík**, **Vrbíček**, **Vrbata**, **Vrbenský**, **Vrbacký**, **Vrbovec**, **Vrbas**, také **Jíva** a **Rokyta**. Velmi častá je bříza v různých obměnách. V příjmeních se objevuje jako **Bříza**, **Březa**, **Březina**, **Březinka**, **Březík**, **Březový**, ale i **Březovjak**, **Březovský** a **Březák**. V několika obměnách se setkáváme s olší v příjmeních **Olše**, **Olša**, **Olšava**, **Olšovský**, **Olšanský**, **Olšar**, **Olšan** i **Olšák**. Zastoupeno je také příjmení **Kaštan**, **Kaštanek**, **Střemcha**, **Jeřáb** a asi také po jeřábu **Jařab** a **Jařabáč**.

Z keřů jsou odvozena příjmení **Křovina**, ale i **Chrást**, **Chrástek** a **Chrástecký**, **Krušina**, **Kalina**, **Kalinovský** i **Břečtan**. Na okrajích lesních porostů se setkáváme s dalšími keři – **Brslen**, **Trnka**, **Oliva**, **Šípek**, **Klokoč**, **Líska**, **Lísek** a **Lískovec**. Z lesních polokeřů je to **Malina**, **Malinka**, **Malinský**, **Malinovský**, **Maliňák** a **Borůvka**. Některá příjmení zcela souvisí s lesními dřevinami. Jsou to **Dřevo**, **Pařez**, **Pařízek**, **Poleno**, **Větvíčka**, slezsky i **Haluzka**, ke škůdcům patří **Kůrovec** i **Kurovec**, dále z příjmení **Dřevjaný**, **Stromko**, **Kořen**, **Kořének**, **Kořínek**, **Kořenský** i **Kořenovský**, **Smola** i **Smolka**, **Lýko**, **Suk**, **Souček**, ve slezském nářečí **Krkoška**, **Špalek**, **Špalíček**, **Štěpina**, **Jehlička**, **List** – německy **Laub**, **Listník**, **Kurečka**, **Půček** od slova puč i také **Pecka**. Lužný podle nížinného lesa, podle povolání **Rubač**, **Vyroubal**, **Pilář** a podle nástrojů **Sekera**, **Sekyra**, **Sekerka** a **Pilka**. K lesům můžeme zařadit z přírodního prostředí příjmení **Pohorský**, **Mráček**, **Potůček**, **Potoček**, **Chládek**, věrným pomocníkem je **Kůň**, **Kobylka**, potřebný je **Koníř**. Z říše rostlin můžeme uvést **Houba**, **Hřib**, **Pilc**, **Kozák**, **Mech**, **Baum** a z celé plejády květin **Konvalinka**.

V lese má svůj domov také zvěř. Vyjmenujme si jen některé druhy, které se objevují v příjmeních našich spoluobčanů. Ze všeobecných názvů, které se zvěři souvisí, je to **Myslivec**, **Mysliveček**, **Lovecký**, **Zvěřina**, **Střelec**, **Oborník**, **Voborník**, **Obůrka** i **Vobůrka**, **Oborný**, **Kverek**, **Puškár**, **Trubač**, **Číhal**, **Hon** i **Bouchal**. Pestrá jsou příjmení po srstnaté zvěři: **Jelen**, **Jelínek**, **Kolouch**, **Koloušek** a **Laňka**, dále **Daněk**, **Daniček**, **Srnek**, **Srnek** i **Srna**. Někdy se do revírů zatoulá i **Los**. Zvěř černou reprezentují příjmení **Kňůra** a **Kňourek**. Z drobné zvěře srstnaté je to **Zajíc**, **Zajac**, **Zajíček** i **Zajoc**, také **Králík**. Lesy oživuje **Veverka**, setkáváme se s příjmeními **Ježek**, **Ježík** i **Jež**. Z šelem jsou zastoupeny **Vlk**, **Vlček**, **Wolf**, **Vydra**, **Vydrář**, **Liška**, **Lišák** i **Liska**, také německy **Fuchs**. Z dalších je to **Rys**, **Kočka**, **Brtník**, **Medveček** i **Nedvěd**, **Kuna** i **Kunovský** a **Sobol**. Srstnatou zvěř doplňují **Pelíšek**, **Koška**, **Oháňka**, **Šetina**, **Vídlák**, **Špičák**, **Divoký**, **Chlupatý**, **Kožíšek** i **Stříž**. Patří sem také příjmení **Rudl**, **Rypáček** s odvozeninou **Ryjáček**, a snad i **Růžek** jako zdobnělna trofeje.

Neobyčejně hojná jsou i příjmení po ptácích. Vedle příjmení **Pták** a **Ptáček**, německého **Vogel** a zfonetizovaného **Fogel** je to **Bažant**, **Tetřev**, **Holub**, **Holoubek**, **Hřivnáč**, **Hrdlička**, **Jeřábek**, **Sojka**, **Soják**, **Sluka**, i **Slouka**, **Vrána**, **Havran** i **Havránek**, **Krkavec**, **Kavka** a **Kafka**. Také draví ptáci jsou v příjmeních zastoupeni. Z denních dravců je to příjmení **Orel**, **Orlík**, také **Vorel** a **Vorlíček**, **Poštůlka** i **Poštołka**, **Sokol** i **Sokolík** a jako draví ptáci na vodních plochách **Luňák** i **Luňáček**, **Pilich** a **Pochop**. Příjmení **Myšák** může být snad odvozeno od káně myšilova. Po nočních dravcích jsou příjmení **Sova**, **Sovka**, **Sovák** i **Sůva**, **Kalous** i **Kalousek**. S ptactvem souvisí i další přidáné názvy, ke kterým patří příjmení **Hnízdil**, **Pírek**,

Zobec, **Křídlo**, **Perutík** a **Slípek**, které byly přetvarovány do mužského rodu, dále pak **Chochol** a **Chocholka** jako ozdoby, také **Zpěvák**, **Spěvák** i **Zpěváček**. **Peroutka** představuje svázaná brka, **Holátko** je neopeřeným ptáčkem, **Hejkal** byl asi nazván podle vydávaných zvuků. Počet uvedených příjmení jistě potvrzuje vztah předků k lesům a životu v nich.

Věnuji světlé památce našich předků – lesních hospodářů a pedagogů lesnických škol – za jejich péči o přírodní krásy, lesy a vše, co je oživuje.

Ing. Vojtěch Richtár, CSc., Hranice na Moravě

DESATERO PŘIKÁZÁNÍ O LESÍCH

1. Věřiti budeš, že každý strom a každý háj jest prostředníkem mezi půdou a ovzduším a že bez nich i nejméně země stane se pouští.
2. Neber jméno lesa nadarmo, ale starej se, by bídné chrásti na pozemcích obecních proměnilo se v hustý les.
3. Pomni, že ti les nejvíce potřeb k živobytí opatřuje, že příroda život tvůj od kolébky až do hrobu s lesem přivádí do spojení a přes všechno tvé se vzpírání tvé blaho se zdarem lesa spojuje.
4. Cti les a každý strom. Vysazuj a ošetřuj lesy, aby se tobě i tvým potomkům dobře vedlo na zemi.
5. Nezabiješ ptáka, ani zvířete, které živí se hmyzem lesu škodným, ale učiti budeš děti své, lesní škůdce a jich přirozené nepřátele znáti, tyto šetřiti a ony ničiti.
6. Neposkvrniš panenskou půdu lesní vysazováním nevhodných stromů, ale poučovati budeš syny své o věčně stejných zákonech přírody, aby tito jimi se řídíce, lesy vysazovali a pěstovali.
7. Nepokradeš čerstvého stromu aniž hrabanky ani pryskyřice, aniž jiné životní šťávy, ani čerstvých větví, kůry, ani čeho jiného. Čehož stromu k žití potřebí jest.
8. Nepromluvíš ve prospěch škůdce lesního krivého svědectví, aniž zatajovat budeš lesní krádeže, nýbrž udáš každé poškození lesa patřícím úřadům, aby vinník patřičně byl potrestán.
9. Nepožádáš lesní výrobky bližního svého, aniž prisvojiš si užitek z obecního lesa na zkázu tohoto.
10. Nenech se svést k nerozumnému kácení lesů aniž daruj sluchu svého, má-li se mrtví hrabati aneb obecní les dělit, nýbrž musíš pamětliv býti toho, že Bůh proto rozumem tě obdařil, aby s lesem tak opatrně zacházel, jako s vlastním svým zdravím.

Uveřejněno v Hospodářském listě, redaktor A. Eckert, ročník VIII, 1882–83, strana 184–185

VÁLEC ČILI TLAČILO

„Jest to nářadí k rozmačkávání hrud v půdách těžkých; ku přitlačování jílovité země čerstvě zorané, aby tuze větrem nevysychala; ku stěsnání země lehké, aby ji větry nerozfoukaly; ku zarovnávaní lích po orbě v brázdách širších a konečně ku přitlačování země na semeno do ní právě zaseté. Všechny tyto práce zdají se obyčejně na oko dosti dobře vykonané pouhými pluhy a nebo bránami, jest však záhodno, aby rolníci blíže

sobě i válce povšimli a jej užívati se naučili. Válce dle toho, co jsme za úlohu jeho vyřknuli, musí míti formy rozličné, neboť není možná, aby jeden ve všech případech dobré služby konal...“ (Lambl J. B., 1863).

Válce se až do 16. století v našich zemích neužívaly – na převážně těžkých a vlhkých půdách bylo válcování zbytečné – ne-li škodlivé. Na obrázku (*titulní strana obálky*) je zobrazen válec třídlý hladký z doby pozdější (Sitenský, F.: Hospodářský slovník naučný, IV., 1924, str. 1141).

OBSAH

Lesy a lesní hospodářství České republiky	1
Fakulta lesnická a dřevařská ČZU v Praze.....	4
Lesnická a dřevařská fakulta MENDELU v Brně	5
Mezinárodní rok lesů na Střední lesnické škole v Hranicích	5
Zavítejte do Písku	6
Česká lesnická akademie Trutnov	7
Co se zlepšilo na ČLA v posledním roce.....	8
Prečo študovať na SOŠ lesníckej v Banskej Štiavnici?.....	8
Z histórie SOŠ lesníckej v Tvrdošíne.....	9
Mladí lidé v evropských lesích	10
Celosvetová výzva nás spája	11
AEDUCA 2011	13
Rozvoj sociálních kompetencí budoucích učitelů.....	15
Návrh zemědělské reformy není konečnou verzí.....	16
Tretia celonárodná včelárska výstava	17
Sviatok hrozna nie je iba sviatkom vinárov	17
ICOLLE 2011	18
Perspektivy celoživotního učení v odborném vzdělávání ...	20
100 startů klisny Mařiny	21
Podzimní soutěžní a vzdělávací aktivity	22
Neobhospodařované pozemky.....	22
Stopami vývoje technické vzdělanosti u nás	23
Les a „polní hospodářství“	24
Příjmení našich předků mající svůj základ v lesnictví.....	26
Desatero přikázání o lesích	27
Válec čili tlačilo	27

REDAKČNÍ RADA

Mgr. Tatiana Belová, SPPK Bratislava
PaedDr. Mária Benedikovičová, MP SR Bratislava
Ing. Jaromír Beneš, Školní statek Opava
Mgr. Otakar Březina, Česká zemědělská akademie Humpolec
Ing. Mária Debrecéniová, Ph.D., Agroinštitút Nitra
Ing. Ludmila Gočálová, MZe ČR Praha
Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha
PhDr. Aleš Hradečný, Praha
Ing. Zorka Husová, Národní ústav pro vzdělávání Praha
Ing. Marcela Chrenková, SPU Nitra
Ing. Ludmila Kováčková, Agroinštitút Nitra
Ing. Emil Kříž, Ph.D., IVP ČZU Praha
doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc., ICV MENDELU Brno
Ing. Mária Múdra, ZŠSP Rakovice
Ing. Helena Psotová, Úrad NSK Nitra
PaedDr. Anna Sandanusová, Ph.D., UKF Nitra
Ing. Václav Stránský, MZe ČR Praha

K ilustraci na obálce: Válec třídlý hladký (více k černobílému obrázku v samostatném článku na str. 27); barevný obrázek představuje polní cambridge válec – ty jsou určeny k dodatečnému zpracování půd před setím a sázením, a to hlavně v těžko zpracovatelných suchých podmínkách. Cambridge válec slouží k urovňování povrchu, rozdrobení hrud a obnovení kapilarity půdy. Stroj je možno použít i po zasetí. Takto provedená pracovní operace zvyšuje pravidelnost vzházení osiva a následně zrychlení vegetace.

Kresby Jiřího Buchty

CONTENTS

Forests and forest management in the Czech Republic.....	1
Faculty of Forestry, Wildlife and Wood Sciences, Czech University of Life Sciences in Prague	4
Faculty of Forestry and Wood Technology of the Mendel University in Brno in the International Year of Forests	5
International Year of Forests at the High Forestry School in Hranice.....	5
Welcome to Písek – a cradle of forestry education – and celebrate the International Year of Forests	6
Contribution of the Czech Forestry Academy in Trutnov to the International Year of Forests.....	7
What has changed at the Czech Forestry Academy last year	8
Why to study at the Secondary Forestry School in Banská Štiavnica?	8
From the history of the Secondary Forestry School in Tvrdošín	9
Young People in European Forests alias the National Round of the Ecological Olympics in 2011	10
Joined by the worldwide call – the International Year of Forests ..	11
Education in continuity – AEDUCA 2011	13
Development of social competencies of future teachers of professional subjects	15
The proposal for the agricultural reform is not the final version Periodic editorial from the Agricultural Chamber of the CR	16
The Third Nationwide Beekeeping Exposition	17
The feast of wine grapes is not only a feast of wine growers and producers	17
ICOLLE 2011 International scientific conference of life-long education	18
The conference „Perspectives of the Lifelong Learning in Professional Education“	20
Autumnal competitive and educational activities.....	22
Unfarmed lands – a space for invasive plant species	22
Tracking the development of technical education in the Czech Republic.....	23
Forest and field management – a historical view.....	24
The surnames of our ancestors having their origins in silviculture.....	26
Ten commandments about forests.....	27
Roller alias pusher – a tool for breaking up soil clods.....	27

TRETIA CELONÁRODNÁ VČELÁRSKA VÝSTAVA str. 17

STREDNÁ ODBORNÁ ŠKOLA LESNÍČKA V BANSKEJ ŠTIAVNICI str. 8

LESY ČR NA VÝSTAVĚ ZEMĚ ŽIVITELKA 2011

Časopis vydávají

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZEI, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
tel.: 222 000 439, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz
Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra
tel.: 037/7721802, 107, fax: 037/7721742, e-mail: horvathova@agroinstitut.sk
Redaktorka: Ing. Zuzana Horváthová

www.agronavigator.cz

Časopis vychází 10× ročně (září – červen), cena výtisku je 20 Kč, roční předplatné 200 Kč
Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách
Sazba a tisk ÚZEI Praha

47816 ISSN 0044-3875 (Print), ISSN 1803-8271 (Online)

Prosba lesa

Milý člověče!

Jsem dárce tepla v tvém krbu
za chladných nocí v zimě
a dárce přívětivého chládku
v žáru letního slunce.

Já jsem dal trámovi tvému obydlí
a desku tvému stolu.

Ze mne je lože, v kterém spáváš,
i kleč tvého rádlu.

Já jsem dodal topůrko do tvé sekery
a branku do tvého plotu.

Ze mne je dřevo tvé kolébky
i tvé rakve.

Jsem tím, čím pro blahobyt je chléb
a pro krásu kvítka.

Slyš tedy moji prosbu:

Nepustoš mne!

*Každý z nás má svůj les, les dětských dnů, jehož podoba přizdobená sladkými barvami
mládeží vrací se ve snu...“*

Jaromír Tomeček, 1980